

STUDENTS' ACHIEVEMENTS

Harshveer Singh Sekhon (CRN: 2028024) won 2 Gold and 1 Bronze Medal in 25th National Road Cycling Championship.

Harshil Arora (CRN: 1915033), Aaina Lohia (CRN: 1915001), Anshik Thakur (CRN: 1915009), Ashwin Mohan (CRN: 1915014), Bhavneet Singh (CRN: 1915015), Nitin Goyal (CRN: 1915055), team named "GURU CODERS" stood 1st runner-up at Smart India Hackathon 2022 (Software Edition) organised at K.L. University, Vijayawada, Andhra Pradesh.

Sangam Arora (CRN: 2115127), Raghavjit (CRN: 2115106), Saksham Kohli (CRN: 2115153), Pratham (CRN: 2115101), Ranbir Singh (CRN: 2115113), Roban Singh (CRN: 2115116), team named "EXCELSIORS" won 1st prize in Inno Tech 2022 organised by I.K. Gujral Punjab Technical University, Kapurthala for making project titled 'Solar Panel Cleaner'.

Ekuspreet Singh (CRN: 2115043), Gurdev Singh (CRN: 2115049), Raghavjit (CRN: 2115106) won 3rd prize in inter institution Science Quiz held at Punjabi University, Patiala.

Raghavjit (CRN: 2115106), Amrinder Singh (CRN: 2115012), Gurdev Singh (CRN: 2115049), Sangam Arora (CRN: 2115127), Rajveer Singh (CRN: 2115169), team named "ALGORITHMICS" stood 2nd runner-up at Smart India Hackathon organised by Shaheed Bhagat Singh State University, Ferozepur in association with GDG, Ludhiana.

Avleen Kaur (CRN: 2221027), Rabnoor Kaur (CRN: 2217060) won 1st prize in 'Picto' competition in PCTE EHSAAAS- 2022 organised by PCTE Group of Institutes.

Navkirat Singh (CRN: 2215122) won 1st prize in Maths Problem Solving Competition at Thapar Institute of Engineering & Technology, Patiala.

Team Gensonic of Guru Nanak Dev Engineering College became the only team in **Baja** History to clear Technical Inspection (TI) in it's very first event. Our team was also the only one to clear TI from Punjab in BAJA 2023. Team Stood first in Cost and Second in Design at stage 2.
Date: 12th – 21st February, 2023

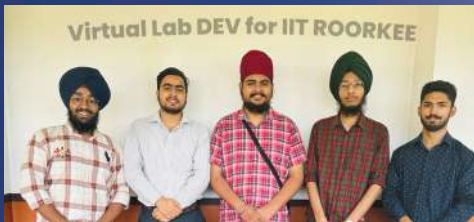
Devesh Sharma (CRN: 2221037), Aarchie Maggu (CRN: 2221001), Dhruv Kumar (CRN: 2115035), Ekuspreet Singh (CRN: 2115043), Harsimran Singh (CRN: 2115063) team named "APEX" won 2nd prize at Smart India Hackathon organised by Shaheed Bhagat Singh State University, Ferozepur in association with GDG, Ludhiana.

Adarsh Mishra (CRN: 2117107), Anant Vijay (CRN: 2117105), Vishnu Pratap Singh (CRN: 2117085) stood 1st in IDEAZ (ECE Paper Presentation) under the banner of COGNIZANCE- 2023 (Annual Technical Fest at IIT Roorkee).

Harshmeet Singh (CRN: 1915377) completed research internship at Ontario Tech University in Oshawa, Canada as a Mitacs Global link Researcher, researched on the autonomous vehicle simulator, which was developed at the Rmtsoft lab at Ontario tech university Under Dr. Akramul Azim where he have added the external functionality in the existing system. And he upgraded the old system with a new one. Along with that, he co-ordinated in giving a presentation to the officials of ACE.

Ekuspreet Singh (CRN: 2115043), Raghavjit (CRN: 2115127), Sangam Arora (CRN: 2115106), Chandanbir Singh (CRN: 2115029), Amrinder Singh (CRN: 2115012), Nishant Khanna (CRN: 2115093) completed boot camp organised by IIT Roorkee on Virtual Labs(Basic Electrical Engineering).

Sourav Bhardwaj (CRN: 2030084) & Anmol Singh (CRN: 2196005) represented GNDEC at Republic Day Parade 2023.

Punarpartap Singh (CRN: 1915090) participated in 4 national championships in 2019, won bronze medal in Punjab state shooting championship 2019, stayed in Junior National squad in 2022 (comprising top 9 National ranking shooters)

- **Swapnil Bagga (CRN: 2021114)** got Elite position in Technical Event Online Privacy and Technical Event Introduction to Industry 4.0 and Industrial Internet of Things.
- **Mehak Gupta (CRN: 1921064)** got Elite position in Technical Event Introduction to industry 4.0 and industrial internet of things, Technical Event Deep learning and Technical Event Social Networks.
- **Mohammad Yasir (CRN: 2117090)** launched his application on “National Workshop on Lifestyle for Environment” for the Ministry of Forest and Climate organised at Indira Paryavaran Bhawan Headquarters, Ministry of Forest and Climate Change, Govt of India.
- **Surya Dev (CRN: 2229020), Vishal (CRN: 2229021)** secured 2nd position in ‘Coding Using Java’ competition and **Simranjeet Kaur (CRN: 2229017), Rajan (CRN: 2229011)** secured 2nd position in ‘Photography’ competition in Tech Disha 2023, Inter-college competition organised by Arya College, Ludhiana.
- **Arshpreet Singh (CRN: 2121021)** stood 2nd in “**Save the Ship**” under the banner of VYAPAAR 1.0 held at PCTE Group of Institutes, Ludhiana.
- **Pancham Jai Singh Gill (CRN: 2130072)** stood 2nd in “**Chat Battle**” under the banner of VYAPAAR 1.0 held at PCTE Group of Institutes, Ludhiana.
- **Devesh Sharma (CRN: 2221037), Ekuspreet Singh (CRN: 2115043)** stood 2nd in “**Sarcasm Smackdown**” under the banner of VYAPAAR 1.0 held at PCTE Group of Institutes, Ludhiana.
- **Devesh Sharma (CRN: 2221037), Ekuspreet Singh (CRN: 2115043)** stood 1st in “**Idea Wizard**” under the banner of VYAPAAR 1.0 held at PCTE Group of Institutes, Ludhiana.
- **Chaitanya Arora (CRN: 22215027), Sangam Arora (CRN: 2115127)** stood 3rd in “**Kaizen Hunt**” under the banner of VYAPAAR 1.0 held at PCTE Group of Institutes, Ludhiana.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਢਲਣ ਦੀ ਸੇਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ 11986

ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪ੍ਰਿੰਸਿਪ ਪੰਜਾਬੀ ਕਬੀ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ, ਨੇ ਇਸ ਸੰਕੇ

ਬੰਬ ਦੇ ਜੀਐਨਡੀਏਸੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗ

GNDEC (INDUCTION PROGRAMME)
 Guru Nanak Dev Engineering College, Ludhiana started induction programme "GENCO RAW 2022" for the incoming batches. More than 600 students of B. Tech.. Dr. Harpreet Kaur, HOD, welcomed the newly admitted Students, their parents, faculty members & other dignitaries. She expressed her warm welcome and motivated the students. Dr. Harpreet Kaur Grewal, T. J. Singh, SE congratulated the students. Chief Guest, Air Marshal (Retd) R. J. Kiran Singh Shera, 1981 batch alumnus of GNDEC, motivated the students. Dr. S. B. Singh, Ex-Principal enthusiastically encouraged the students to dream big and achieve benchmarks set by alumni. The coordinators highlighted that many renowned personalities will interact with new comers in upcoming days. They added that this induction program is mandatory for newly admitted students.

50 students participate in bicycle rally held by SCD
LUDHIANA : Environment Week celebration commenced at SCD Government College with a bicycle rally by the NSS volunteers on Wednesday. The week-long activities will culminate on June 5, the Environment Day. Around 50 students participated. In another event, a workshop on the procedure for filing a GST form was organised for the students of certificate course of GST application. CA Sulabh Gupta, an alumnus of the college, conducted the workshop.

design techniques. The concept was to use plastic bricks manufactured from Covid waste, solar panels for energy efficiency, installation of biogas plant at the site to regulate waste management in order to achieve sustainability.

50 participate in yoga competition held by PU Regional Centre
LUDHIANA : The NSS unit of University Institute of Laws, Panjab University Regional Centre, Ludhiana, organised a Surya Namaskar competition (108 rounds) to mark Yoga Day on Wednesday. The competition was open for students, teaching and non-teaching staff. 50 students and staff participated in the event. The participants performed the poses with

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ " ਨੌ ਟੈਸਟ ਡੁੱਲ ਅਟੈਸ਼ਨ" ਨੂੰ ਸਰਲਤਾ ਦੇ ਮੱਤਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਜਵਲ ਜਿਸਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦਾ ਮੋਹਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਮਨੀਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੋਹਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਾਂਚਮੂੱਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਕੇ.ਐਸ. ਮਾਨ ਅਤੇ ਡਾ.ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਧੀ, ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ " ਨੌ ਟੈਸਟ ਡੁੱਲ ਅਟੈਸ਼ਨ" ਨੂੰ ਸਰਲਤਾ ਦੇ ਮੱਤਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਜਵਲ ਜਿਸਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲਿਆ ਹੈ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦਾ ਮੋਹਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਯਾਦਗਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਮਨੀਸ਼ਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੋਹਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਾਂਚਮੂੱਚ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ. ਕੇ.ਐਸ. ਮਾਨ ਅਤੇ ਡਾ.ਏ.ਕੇ. ਸਿੱਧੀ, ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਨਵਾਂ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ

ਆਲਮਗੀਰ, 21 ਸਤੰਬਰ (ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ)-ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਪਲਾਈਡ ਸਾਇੰਸ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੌਜੂਦ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਸਟਾਫ਼ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਾ. ਸਹਿਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਟਰੱਸਟੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਕੁਠਿਆਨਾ ਸਕੇਰਾ

ਜਦ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਰਥੀਆਂ ਕਾ ਮਾ

ਜੀ.ਏਨ.ਡੀ.ਐੱਸ. ਨੇ ਕਰਵਾਏ ਸਭ, ਮਾਹਿਰੀ ਨੇ ਦਿਓ

ਕੁਠਿਆਨਾ, 7 ਜੂਨ (ਰਜਨੀ) : ਸੂਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਂਟੀ-ਬੈਕਟੀਰੀਅਲ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡੈਸਕ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ

GNDEC student wins Sustainable Design Award

HARMONY 2023
(Celebrating 67 Years of Excellence)

**EDITORIAL
SECTION**

MESSAGE FROM EDITORIAL BOARD

To us the greatest pleasure of writing is not what it's about, but the inner music the words make.

**Never let a thought shrivel and die
For want of a way to say it
For Expression is a wonderful game.
And all of you can play it.**

We find writing as the most precious expression. The inculcation of passion for creative thinking and writing amongst the students is one of the major goals set by our reputed institute.

The mind has to be like a parachute to open up to soar high in the creative realms of imagination and then pen down to paper in a downpour.

This magazine serves as a perfect pedestal to showcase the innate calibre of our budding Shakespeares and Keats that will unequivocally widen your horizons of knowledge.

As words are food for thought, they render it a flexible somersault. This magazine encases a myriad of topics and vast traits. Also, it serves as a productive ground for the students' prowess.

The lively and vibrant write-ups of our writers, technical articles, poems and caricatures of the young Genconians are indubitably resourceful to hook the readers and glue them to the reading material. This scintillating magazine compiled by the team is a celestial attempt that renders our emerging artists a playground for their imaginative faculty.

We believe that success is directly proportional to our power of perception, observation and exploration.

In essence, from the editorial team, we wish you a euphoric experience and cherish that this magazine triggers your joie de vivre!

- The Editorial Team

ਪੰਜਾਬੀ
ਅਨੁਕਾਮ

ਸਮਰਪਣ

ਇਨਸਾਨੀ ਵਤੀਰਾ ਕੁਝ ਹੈ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਿ ਆਦਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹੱਸਮਈ ਵਰਤਾਰੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪੀਡੀਗੰਢ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਖੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਨਹੁੰ ਟੁੱਟ ਗਏ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਜਬਾੜੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਪਰ ਇਹ ਗੰਢ ਟਸ ਤੋਂ ਮਸ ਨਾ ਹੋਈ। ਆਵਾਗਮਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਿਰੰਤਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਇੱਕੋ ਪਾਸੇ ਦਾ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਗਿਆਨ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ, ਦਾ ਭੋਰਾ ਵੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਇਕ ਸ਼ਿਅਰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ,

ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵੰਡ ਚੱਲੇ,
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੁੱਤੇ ਮੁੜ ਆਵਾਂਗੇ,
ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਲੈ ਕੇ ਸਿਰਨਾਵਾਂ,
ਫਿਰ ਉੱਗਾਂਗੇ ਤੇ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਇੱਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵੰਡਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫਾਨੀ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚੋਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਫੁੱਲ ਸੀ “ਸ. ਸੁਭਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ”।

ਸੁਭਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਉਰਫ਼ ‘ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ’ ਕਿਸੇ ਪਹਿਚਾਣ ਦਾ ਮਹੁਤਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇਥੇ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਜੋ ਕਦੇ ਗਵਾਚੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਇਥੇ ਉਸ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਇਕ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਸੋਚ ਸਕੀਏ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਉਸ ਸੁਭਦੀਪ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਬਾਲ ਉਮਰੇ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਜੋ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਇਲਾਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇ ਤੋਂ ਉੱਠਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ‘ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ’ ਵਿਚ,

ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣਨ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਗਾਇਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੈਵਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ। ਜੋ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਬਣਨ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਕ ਗਾਇਕ ਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਨਿੱਬੜਿਆ। ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ‘ਤੇ ਜੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਉਦਾਹਰਣ ਸੁਭਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਹੈ।

ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਈਰਖਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰੀ ਸ਼ੌਹਰਤ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦਾ ਸਾੜਾ ਅਤੇ ਦਵੈਸ਼ ਜੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਤਾਜ਼ਾ ਤਾਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਰਚਿਤ ਲੋਕ ਉਹਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੱਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਵੇਂ ਬੋਟ ਨੂੰ ਖੰਭ ਤਾਂ ਦੱਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਵਾਪਸ ਉੱਤਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ‘ਚੋਂ ਉਪਜਦੇ ਹਨ ਵਿਚਾਰਕ ਮਤਭੇਦ। ਇਥੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਭੁਗਤਨਾ ਪਿਆ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਦਾ ਹਰਜ਼ਾਨਾ ਸਿੱਧੂ ਵੀਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ‘ਚੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋ ਕੇ ਭਰਿਆ।

ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਹਿਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਵਾਜ਼ਿਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਵਾਜ਼ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਐਸੀ ਦੋ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਤਾਂ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਹੁਰਤ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਖੋਹਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਾਦ ਮੁਰਾਦਾ ਜੀਵਨ। ਮਕਬੂਲ ਹੋਣਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲੇ ਨੇ ਬੜਾ ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ‘ਤੇ ਮਿੱਠ ਬੋਲੜੇ ਸੁਭਾਹ ਦਾ ਗਵਾਹ ਕੋਈ ਇਕ-ਦੋਸ਼ਖ਼ਸ ਨਹੀਂ

ਬਲਕਿ ਉਸਦਾ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਮਕਾਲੀ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਖੁਬੀਆਂ ਦੇ ਕਾਇਲ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਬੂਲਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੀ ਅਸਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੇਂਡੂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲੁਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ ‘ਤੇ ਇਕ ਅਪਣੱਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਕਲਾਕਾਰ ਵੱਜੋਂ ਵੀ ‘ਤੇ ਇਕ ਇਨਸਾਨ ਵੱਜੋਂ ਵੀ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਡਰਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਬਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਫੁੱਲ ਤੋੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੋਹਣੇ, ਵਿਲੱਖਣ ‘ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇਜ਼ੋਬਨ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਫੁੱਲ ਦੇ ਕੀ ਮਾਇਨੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਮਾਲੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਜ ਕੇ ਕਲੀ ਤੋਂ ਫੁੱਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਸ ਮਾਲੀ ਲਈ ਉਹ ਫੁੱਲ ਪੂਰਾ ਸੰਸਾਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਸੱਜਰੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੂਰੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸੋਗਵਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਜਾਣਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬੇਬੇ-ਬਾਪੂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਅਸਹਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ 'ਕੱਲਾ ਇਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਦੇਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਤੁਰ ਗਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਅਰਦਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਅਰਦਾਸ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਜੋੜ ਲਈਏ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਆਪ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖੁੰਝ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਉਸ ਨਮਿਤ ਜੋ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ, ਨਿਤਾਣਿਆ ਦੀ ਤਾਣ ਹੈ, ਨਿਓਟਿਆਂ ਦੀਓਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਦੁਖਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਹੋਵਾਂਗਾ ਰੂਬਰੂ ਜਦ
ਆਪਣੀ ਮੈਂ ਅੰਮੀ ਨਾਲ,
ਨਾ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ ਜੇਰਾ
ਪੁੱਛਣੇ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਹਾਲ।

ਪੰਜਾਬ !

-. ਸਹਿਜਬੀਰ ਸਿੰਘ (CRN: 2004984)

ਪੰਜਾਬ ! ਅਕਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦਿਆ ਹੀ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਰੌਣਕ ਅਤੇ ਮਨ ਕਿਸੇ ਵਿਸਮਾਦੀ ਖਿੜਾਅ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਾਹ ਦਾ ਹੋਕਾ ਲੈਂਦਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ “ਮੇਰਾ ਸੋਹਣਾ ਪੰਜਾਬ” ! ਮੇਰਾ ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਸਿੱਚਿਆ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ।

ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਉਹ ਹਰਿਆਵਲ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੱਥ, ਚੁੱਲੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੂਰੀ ਖੁਆਂਦੀ ਮਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਦਾਦੀ, ਪਿਤਾ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲੋਚਦਾ ਹੈ ।

ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਉਹ ਹਰਿਆਵਲ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸੱਥ, ਚੁੱਲੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੂਰੀ ਖੁਆਂਦੀ ਮਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਜੀਵਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੀ ਦਾਦੀ, ਪਿਤਾ

ਜੀ ਦੀ ਉਂਗਲ ਫੜ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਨਿੱਕੇ ਕੋਮਲ ਸਰੀਰ, ਰਾਤ ਚਮਕਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਡਾਰ ਹੇਠ

ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਨਾ ਇਹ ਸਭ ਇਕੋ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਹੈ ।

ਸੀਤਲ ਪੰਜ ਦਰਿਆ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਰੇ ਖੇਤ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਸਮਾਨਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਉੱਪਰ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਚਹਿ- ਚਹਾਹਟ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿੰਨੇ ਅਲੌਕਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਨ। ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ, ਸਾਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਸੁਹਿਰਦ ਨੌਜਵਾਨ, ਸੂਝਵਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ । ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਸੰਤ ਕਵੀ, ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਸੇਵਾ-ਭਾਵੀ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਖੋਜੀ, ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਸੂਰਬੀਰ ਯੋਧੇ, ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਕੀਨ ਜੀ

ਵਰਗੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਆਗੂ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗਾ ਰਾਜ, ਡਾਕਟਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇਕੀ ਵਰਗੀ ਲਿਆਕਤ, ਡਾਕਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗੇ ਕਿਰਤੀ ਮੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਨਮੋਲ ਦੇਣ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਓ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਿਤਕਰੇ ਸਹੇ ਹਨ । ਆਓ ਆਪਣੇ ਸੁਹਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ । ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕੀਏ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਭਰੀਏ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੁਨਰ ਵਧਾਈਏ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਧਾਈਏ, ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਸੁੱਧ ਕਰੀਏ, ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀਏ, ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਜਗਾਈਏ, ਹੱਕ ਸੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਉੱਤੇ ਮਾਣ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰੀਏ, ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਈਏ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਈਏ ।

ਆਓ ਆਪਣੇ ਸੋਹਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਕਰੀਏ ।

ਭੁੱਲਾਂ

~ਗੁਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ (CRN: 2017028)

ਅੱਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਗੱਲ ਖਾਸ ਜਹੀ,
ਨਾ ਕੁਦਰਤ ਆਈ ਰਾਸ ਜਹੀ।
ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਇਨਾ,
ਨਾ ਬੁਝੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਸ ਜਹੀ।
ਅੱਜ ਹਵਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਹੋ ਗਈ ਐ,
ਤੇ ਹੋ ਤੇਜਾਬੀ ਬਰਸਾਤ ਰਹੀ।
ਅੱਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਗੱਲ ਖਾਸ ਜਹੀ,
ਨਾ ਕੁਦਰਤ ਆਈ ਰਾਸ ਜਹੀ।
ਕੀ ਕਰੀਏ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਆਸ ਯਾਰਾ,
ਸਭ ਪੜਦੇ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਸ ਯਾਰਾ।
ਇਥੇ ਗਾਹ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਸਿਰਫ ਨਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਲਾਉਂਦੇ ਨੇ,
ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਇੰਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਨਾ ਪਾਇਆ ਕੁਝ ਸਭ ਖੋਇਆ ਹੈ।
ਅੱਜ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਜੁੱਟ ਮਿੱਤਰੇ ਉਏ
ਲਾਈਏ ਹੁਣ ਕੋਈ ਕਿਆਸ ਜਹੀ
ਅੱਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਗੱਲ ਖਾਸ ਜਹੀ,
ਨਾ ਕੁਦਰਤ ਆਈ ਰਾਸ ਜਹੀ।

ਮਾਂ

~ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (CRN: 2030107)

ਮਾਂ ਮਾਂ ਕਰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ
ਮੈਂ ਵੀ ਮਾਂ ਮਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,
ਲਿੱਖਦੇ ਕਈ ਮਾਂ ਉੱਤੇ
ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ,
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਦੁਜਾ
ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਨਾ ਜੱਗ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਯਾਰੋ,
ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਨਾ ਦੋਸਤ ਕੋਈ
ਮਾਂ ਵਰਗੀ ਨ ਕੋਈ ਸਹੇਲੀ ਯਾਰੋ,
ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਨਾ ਡਾਕਟਰ ਕੋਈ
ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖ ਦੁੱਖ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇ,
ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਨਾ ਆਸ਼ਿਕ ਕੋਈ
ਜੋ ਬਿਨ ਮੱਤਲਬ ਪਿਆਰ ਕਰ ਲਵੇ,
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਦਰਖਤ ਯਾਰੋ
ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਛਾਂ ਮਿਲਦੀ ਏ,
ਮਾਂ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਕਲੀ ਯਾਰੋ
ਜੋ ਹਰ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਖਿੱਲਦੀ ਏ,
ਮਾਂ ਤੇ ਲਿੱਖਣਾ ਹੋਰ ਹਜੇ
ਮੇਰੇ ਰਾਹ ਮੁੱਕ ਗਏ ਨੇ,
ਮਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮੁੱਕਿਆਨਹੀਂ
ਮੇਰੇ ਅਲਫਾਜ ਮੁੱਕ ਗਏ ਨੇ,
ਮੇਰੇ ਅਲਫਾਜ ਮੁੱਕ ਗਏ ਨੇ

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ

~ਮੋਨੀਸ਼ਾ (CRN: 2004831)

ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਹ ਰੂਹ ਆਈ,
ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਰੱਬ ਸਮਾਏ।
ਮੰਗ ਦੀ ਬੂੰਦ ਪਵਿੱਤਰ ਜਾਪੇ,
ਉਸ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਿਰਾਜੇ।
ਝੜੇ ਪੱਤੇ ਵੀ ਜੀਅ ਉੱਠੇ,
ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਾਨਕ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ।
ਚੰਦ ਤੇ ਚਕੋਰ ਵਾਲਾ ਜਾਪਦੇ ਸੀ,
ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੇ ਭਗਤੀ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਸੀ।
ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਰਹੇ ਪਰ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ 'ਚ ਨਹੀਂ,
ਸਭ ਵੰਡ ਤਾ ਕੁੱਝ ਨੀ ਜਾਣਾ ਨਾਲ ਕਹੀਂ।
ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜਗ ਤਾਰਿਆ,
ਚਾਰੋਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਰੱਬ ਮਾਣਿਆ।
ਹਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਨੀ ਸਿਖਾਕੇ,
ਭੂਬਿਆਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰਵਾਤੇ।
ਵੰਡ ਛਕੇ ਤੇ ਨਾਮ ਜਪੇ,
ਸੇਵਾ ਤੇ ਦਾਨ ਕਰੇ।
ਇਹ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸਿਖਾਕੇ
ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ।
ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ,
ਮੋਨੀਸ਼ਾ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਲਾਵੇ।
ਨਾ ਹੈਸੀਅਤ ਕੁਝ ਲਿੱਖ ਸਕਾਂ,
ਆਪੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਨਕ ਬਣਾਵੇ।
ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਹ ਰੂਹ ਆਈ,
ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਸਮਾਏ।।

ਅਧਿਆਪਕ

~ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ (CRN: 1904916)

ਮੇਰੀਆਂ ਕਈ ਮਾਂਵਾਂ ਜੀ
ਹਾਂ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਇਕ ਹੈ
ਪਰ ਮੇਰੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਮੇਰੀਆਂ ਕਈ ਮਾਂਵਾਂ ਜੀ

ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ
ਮਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ
ਅੰਦਰੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ
ਕਿ ਮਾਂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਬਣਾਇਆ
ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਤੇਰੀ ਸੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਤੇਰੀ ਮੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਘੜਿਆ ਏ

ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ
ਤੂੰ ਕਾਹਦਾ ਬਣਿਆ ਏ
ਅੰਦਰੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ
ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਦਾਰਥ ਨੇ
ਖੂਨ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਹੈ, ਹੱਡੀਆਂ ਹਨ
ਹਾਂ ਸੱਚ,
ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਭਰਿਆ ਏ
ਖਜ਼ਾਨਾ?

ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ
ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਪੁੱਛ ਲਿਆ
ਇਸ ਮਾਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਏ

ਅੰਦਰੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ
ਖਜ਼ਾਨਾ ਬੜਾ ਏ ਅਨਮੋਲ ਜੀ
ਇਸਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਮੋਲ ਜੀ
ਇਸ ਖਜ਼ਾਨੇ ਅੰਦਰ
ਤੇਰੀਆਂ ਕਈ ਮਾਂਵਾਂ ਜੀ

ਮੇਰੀਆਂ ਕਈ ਮਾਂਵਾਂ ਜੀ?
ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਈ
ਨਾ ਸਮਝੀ ਵਿਚ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਈ
ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ ਆਈ
ਹਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਕਈ ਮਾਂਵਾਂ ਜੀ
ਇਕ ਮਾਂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ
ਇਕ ਉਹ ਮਾਂ
ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨ ਦਾ ਗੁਣ ਦਿੱਤਾ
ਵੱਡਿਆਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਜੋੜ
ਤੇ ਛੋਟਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਦਾ
ਗੁਨਰ ਦਿੱਤਾ
ਇਕ ਮਾਂ ਉਹ ਜਿਸਨੇ ਤੈਨੂੰ
ਪਰਾਈ ਔਰਤ ਵਿਚ
ਮਾਂ ਦੇ ਸੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ
ਇਕ ਮਾਂ ਉਹ ਜਿਸ ਨੇ ਤੇਰੀ ਗਲਤ ਸੋਚ ਨੂੰ
ਗਲਤ ਕਰਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਇਆ
ਹਰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ
ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੜਾ ਸੀ ਪਾਇਆ
ਇਹ ਉਹ ਮਾਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ
ਇਕ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ
ਤੈਨੂੰ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ
ਇਕ ਮਾਂ ਉਹ ਜਿਸਨੇ ਤੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ
ਉਸ ਰੱਬ ਨਾਲ ਸੀ ਮਿਲਵਾਇਆ
ਮਾੜੇ ਨਾਲ ਸੀ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਦਾ
ਸਬਕ ਪੜ੍ਹਾਇਆ
ਇਕ ਮਾਂ ਉਹ ਜਿਸਨੇ
ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਦਾ ਬੀਜ
ਤੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਸੀ ਬੋਇਆ
ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ
ਤੈਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਗੋਦ 'ਚ
ਸੀ ਬਿਠਾਇਆ

ਰੰਗ ਨਿਆਰੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ

~ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (CRN: 1915023)

ਦੇਖ ਫਕੀਰਾ ਦੇਖ ਰੰਗ ਨਿਆਰੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ,
ਛਡ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਮਾਣ ਨਜ਼ਾਰੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ,
ਏਥੇ ਸੁੱਕਦੇ ਫੁੱਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਫੁੱਲ ਟਹਿਕਦੇ ਨੇ,
ਏਥੇ ਉੱਗਦੇ ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਪੰਛੀ ਚਹਿਕਦੇ ਨੇ,
ਏਥੇ ਚੀ ਚੀ ਕਰਦਿਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ,
ਇਹ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਸਮਾਂ ਸਾਡਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ,
ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਆ ਕੇ ਦੇਖ ਮਨੁੱਖਾ ਰੰਗ ਤੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ,
ਇਹ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜੀਅ ਲੇ ਸੰਗ ਤੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ,
ਇੱਥੇ ਵਗਦੀਆਂ ਛਮ ਛਮ ਨਦੀਆਂ ਤੇਨੂੰ ਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰਦੀਆਂ,
ਇਹ ਝਰਨਿਓਂ ਡਿਗਦੇ ਪਾਣੀ ਕਰਦੇ ਗੱਲਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ,
ਇਹ ਕਿਣ ਮਿਣ ਪੈਂਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ ਜਦ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦਿਆਂ ਨੇ,
ਗਦ ਗਦ ਹੁੰਦੀ ਖੁਸੀ ਜਦ ਇਹ ਪੈੜਾਂ ਬੁਣਦੀਆਂ ਨੇ,
ਇਹ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਠਾਰ ਝੀ ਪਾਉਂਦੀ ਏ,
ਦੇਖ ਫਕੀਰਾ ਦੇਖ ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਏ...

ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਲਈ

~ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (CRN: 2030107)

ਰੰਗ ਭਰੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਜਿੱਥੇ
ਯਾਦਾਂ ਕਦ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ
ਮੈਨੂੰ ਜੀ.ਐਨ.ਈ ਦੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਚੋਂ
ਮੂਸੇਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਮਹਿਕਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ

ਉਹ ਮੂਸੇ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ
ਮੈਂ ਸਫ਼ਰ ਕਿਵੇਂ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ
ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਣਮੁੱਲਾ
ਮੈਂ ਦਸ ਕੀਹਦੇ ਹੁਣ ਨਾਮ ਕਰਾਂ

ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਸੀ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ
ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਫੇਰ ਗਾਇਆ ਵੀ
ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਸੁਣਦੀ ਉਸਨੂੰ
ਪਹਿਲਾ ਉਸਨੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜਕੇ ਗਾਇਆ ਵੀ

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲਿਖਣਾ ਆ ਗੁਨਾਹ ਵੱਡਾ
ਦੁਨੀਆਂ ਲਿਖਣੋਂ ਡਰਦੀ ਆ
ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਦ ਮੌਤ ਹੈ ਆਉਂਦੀ
ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਆ

ਕਿਉਂ ਨਾ ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
ਜੇ ਗੁੱਸਾ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੈ ਮੰਨ ਵਿੱਚ
ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ,
ਮਾਰਣਾ ਮਰਾਉਣਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਸੇ
ਮਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਕੁਰਬਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮਾਂ ਧਰਤੀਏ

~ਏਕਜੋਤ ਕੌਰ (CRN: 2099004)

ਅੱਜ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ,
ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ,
ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੂੜਾ ਦਿੱਸੇ
ਜਾਂ ਹਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੰਗ ਕਰੇ,
ਜਦੋਂ ਲੱਗੇ ਗੰਦ ਹਰ ਪਾਸੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਰਿਹਾ,
ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਇਲਾਜ ਵੀ ਆਪਾਂ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।
ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਹੈ,
ਹਵਾ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਰੱਖਣਾ ਹੈ,
ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਭਰਾ,
ਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣਾ ਹੈ।
ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ,
ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ
ਇਹਨਾਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ
ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਧਰਨਾ ਹੈ।
ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਕਰਮ ਹੀ
ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਫ਼ਲ ਦੇਣਗੇ,
ਸੋ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ
ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਰ

~ਵਿਸ਼ਵਜੋਤ ਸਿੰਘ (CRN: 1914183)

ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕੀ! ਉਸ ਪਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ
ਆਪਣੇ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣੇ....
ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਲਹਿਜਾ
ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ
ਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ....
ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ
ਕਾਸ਼! ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਹੁੰਦਾ
ਕਦੇ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਕੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ
ਤੇ ਕਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ....
ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ
ਕੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨੇ
ਉਹੀ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਮਕਾਨ, ਖੂਬਸੂਰਤ
ਹਰ ਪਾਸੇ ਰੌਣਕ ਹੀ ਰੌਣਕ
ਲਾਹੌਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਏਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੈ....
ਇਕ ਰੀਝ ਹੈ ਮੇਰੀ
ਮੈਂ ਬੱਸ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰ
ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਦਾ, ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਦਾ
ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ....
ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖੁਖੇ ਤੇ ਬੈਠ
ਇੱਕੋ ਕੱਪ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਪੀਣੀ
ਬੈਠਕੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਜਗਮਗ ਨਿਹਾਰਨਾ...
ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਚਾਅ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ
ਜੇ ਸ਼ਾਇਦ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੀ
ਪੂਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਨੇ....
ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਮਿਟੀ ਵਿਚ ਰਲਾ ਕੇ
ਖੁਦ ਨੂੰ ਗੁਮਨਾਮ ਕਰਨਾ ਐ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਸ ਖੁਦ ਨੂੰ

ਤੇਰੇ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਨਾਮ ਕਰਨਾ ਐ...!

ਗਜ਼ਲ

- ਗੁਰਅਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ (CRN: 1904990)

ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕਾਜ ਰਚਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਮਾਰ ਬਾਪੂ,
ਉਹ ਧੀ ਕਿੰਝ ਜਾ ਵੱਸਦੀ ਜਿਹੜੀ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਸੀ ਭਾਰ ਬਾਪੂ।

ਰੰਗਲੇ ਜਿੰਦੇ , ਸੂਹੇ ਕੱਢਣ ਜੱਗ ਲਈ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਜੇ ਨੇ,
ਭਾਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਪੁੱਛੀ ਉਹਨੂੰ, ਜਿਹੜੀ ਭੇਜੀ ਨਹਿਰੋਂ ਪਾਰ ਬਾਪੂ।

ਮਾਨਸਰੋਵਰੋਂ ਚੁਗ ਲਏ ਮੇਤੀ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਗਿਰਝਾਂ ਨੇ,
ਅੱਗੇ ਮਰਜ਼ੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਕਰਨ ਵਪਾਰ ਬਾਪੂ।

ਉੱਚੇ ਕੋਠੇ, ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕਰ ਨਿਲਾਮ ਦਿੱਤੇ,
ਲੋਕਾਂ ਹੁਣ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਣੈ, ਜੰਮੀ ਲੂਣਾ ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਬਾਪੂ।

ਸਾਈਂ ਮੇਰਾ ਤੇ ਸਹਿਮ ਗਿਆ ਏ ਲੱਗੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ,
ਮੈਂ ਮਾਲਣ ਦੱਸ ਕਿਸਰਾਂ ਦੇਵਾਂ ਅੱਧਖਿੜਿਆ ਫੁੱਲ ਨਕਾਰ ਬਾਪੂ।

ਤਰਕ

~ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ (CRN: 2114028)

ਸੱਧਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾਕੇ, ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੀ ਲਾ ਗੋਡੀ,
 ਬੂਟਾ ਲਾਇਆ ਆਸਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਐ,
 ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵੱਲ ਲੈਂਦੇ,
 ਆਮ ਜਹੇ ਬੰਦੇ ਚੋਂ ਮਹਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਐ,
 ਖਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਾਵੇ, ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਤਨ ਲਾਵੇ,
 ਮੇਢੇ ਰੱਖ ਕਹੀ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਐ,
 ਜਿਹੜਾ ਚੇੜੇ ਜੁੱਸੇ ਉੱਤੇ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਾਣ ਬੋਹਤਾ,
 ਜੁੱਸਾ ਓਹਦਾ ਅੱਜ ਸਮਾਜਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਐ,
 ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੇ,
 ਅੱਜ ਉਸੇ ਕੌਮ ਦਾ ਜੀ ਘਾਣ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਬੇਲ ਦੇ ਪਿਆਰੇ , ਕੰਡ ਰੌਸਲੇ ਦਾ ਹੱਥ ਲਾਇਆ,
 ਕਿੰਨੇ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਦੀ ਜਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਖੇਤੀਹਰ ਜੱਟ ਆਜੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਓਦੋਂ,
 ਪੁੱਤਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਲਿਆ ਜੇ ਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਝੜਦੇ ਹੋਏ ਪੱਤਿਆਂ ਚੋਂ, ਬਿਰਹੁ ਦਾ ਖੱਫ ਆਵੇ,
 ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਦਾ ਮਸਾਣ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਨਾਦ ਤੇ ਅਨਾਦ ਕਿਹਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ,
 ਬੋੜਾ ਬੋੜਾ ਓਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਫਸੀਆਂ ਜੇ ਬੱਜਰ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਨੇ,
 ਹੁਣ ਓਹਨਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਆਰਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜੇ ਦੇਗ ਲੱਗੇ,
 ਮੋਮਨਾਂ ਦਾ ਕਦੀ ਓਹ ਅਜਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਮੌਲਿਕ ਗਿਆਨ ਜਿਹੜਾ ਘਰ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਬਹੁਤਾ,
 ਬਾਹਰ ਜਾਕੇ ਓਹੀ ਬੇਈਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਜਵਾਨੀ ਬੱਸ ਰਹਿ ਗਈ ਏ ਗੱਲਾਂ ਜੋਗੀ,
 ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਵੀ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਚੁੱਪ ਦੀ ਜੇ ਚੀਖ ਸੁਣੇ, ਅੱਖ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੁਣੇ,
 ਸਾਡਿਆਂ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਜੁਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 ਕਦੇ ਕਦੇ ਸੋਚਾਂ ਕਿੰਨਾ ਸੁੱਘੜ ਸਿਆਣਾ ਹਾਂ ਮੈਂ,
 ਆਪਣੇ ਤੇ ਰਤਾ ਕੁ ਗੁਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ,
 'ਜੋਰਾਵਰ' ਅਜੇ ਚੁੱਕੀ ਕਲਮ ਨਾ ਚੱਜ ਨਾਲ,
 ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸੋਚੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਐ।

ਤੇਰੀ ਸਿਫਤ

~ਅਮਰ ਕੌਰ (CRN: 2217007)

ਕਿਸੇ ਝੀਲ ਵਰਗਾ ,
 ਕਿਸੇ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਵਰਗਾ ,
 ਤੇਰਾ ਸਾਥ ਇੰਝ ਜਾਪੇ
 ਜਿਵੇਂ ਟਾਹਣੀ ਤੇ ਪੱਤ ਵਰਗਾ ,

.....
 ਕਦੇ ਕਿਣ ਮਿਣ ਕਰਦੇ ਮੀਂਹ ਵਰਗਾ ,
 ਕਦੇ ਢੱਲਦੇ ਸੂਰਜ ਵਰਗਾ ,
 ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਸੁਨੱਖਾ ਇੰਝ ਜਾਪੇ
 ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਰਾਤ ਦੇ ਚੰਨ ਵਰਗਾ ,

.....
 ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਤੂੰ ਕਣ ਕਣ ਵਿੱਚ ਵਸਿਆ ,
 ਤਾਹੀਓ ਜਾਪੇ ਤੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਵਰਗਾ ,
 ਐਵੇਂ ਲੋਕੀ ਤੈਨੂੰ ਮੰਦਿਰ ਮਸੀਤਾ 'ਚ ਲੱਭਦੇ
 ਮੈਨੂੰ ਜਾਪੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਵਰਗਾ ,

.....
 ਤੈਨੂੰ ਵੇਖਾ ਤਾਂ ਵੇਖੀ ਜਾਵਾਂ ,
 ਮੈਨੂੰ ਜਾਪੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਅਸਮਾਨ ਵਰਗਾ ,
 ਤੇਰੀ ਸਿਫਤ ਕਰਾਂ ਯਾਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂ
 ਤੂੰ ਜਾਪੇ ਇੰਝ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪੱਕੇ ਯਾਰ ਵਰਗਾ ,

.....
 ਕਿਸੇ ਝੀਲ ਵਰਗਾ ,
 ਕਿਸੇ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਵਰਗਾ ,
 ਤੇਰਾ ਸਾਥ ਇੰਝ ਜਾਪੇ
 ਜਿਵੇਂ ਟਾਹਣੀ ਤੇ ਪੱਤ ਵਰਗਾ...

ਉਡਾਣ (ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਜੰਮ ਪਲ ਪੰਛੀ ਦੇ ਸੁਪਨੇ)

~ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (CRN: 1915023)

ਅਰਜੇਈ

~ਖੁਸ਼ਪੀਤ ਕੌਰ (CRN: 2215098)

ਖੜੇ ਪਾਣੀ ਚੋਂ ਬਦਬੂ ਆਵੇ
 ਤੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਣੀ ਦੇਵਾਂਗ ਚਲਦਾ ਰਹਿ,
 ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਤੇ ਪਏ ਪਛਤਾਉਣਾ
 ਤੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਢਲਦਾ ਰਹਿ,
 ਸੌਖ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ
 ਤੂੰ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰਲਦਾ ਰਹਿ,
 ਬੁਰੇ ਖਿਆਲ ਆਉਣਗੇ ਮਨ ਵਿੱਚ
 ਤੂੰ ਸਦਾ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਟਲਦਾ ਰਹਿ,
 ਦੁੱਖ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ
 ਤੂੰ ਸਬਰ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਦਾ ਰਹਿ,
 ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਣੇਗਾ ਤੇਰੀ
 ਤੂੰ ਸੱਚੇਮਨ ਨਾਲ ਸੁਨੇਹੇ ਘੱਲਦਾ ਰਹਿ।

ਮੇਰੇ ਹੱਕ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਆਸਮਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,
 ਇਸ ਪਿੰਜਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਜਹਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,
 ਹੱਕ ਮੰਗਣੇ ਲਈ ਮੇਰੀ ਇਹ ਜੁਬਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,
 ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਮੇਰੀ ਅੰਮੀਏ ਉਡਾਣ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,

ਸੁਣਿਆ ਏ ਤੂੰ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,
 ਉੱਚੀ ਲਾਉਂਦੀ ਸੀ ਉਡਾਰੀ, ਬਹਿੰਦੀ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਮਹਿਲਾਂ,
 ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀ ਓਹ ਮਹਿਲ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,
 ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਮੇਰੀ ਅੰਮੀਏ ਜਹਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,

ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ, ਕਿਵੇਂ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ,
 ਅਸੀ ਪਿੰਜਰੇ ਚ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਗੁਲਾਮ ਚਿਰ ਦੇ,
 ਇਹ ਦਰਿੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦਾ ਜਹਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,
 ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਮੇਰੀ ਅੰਮੀਏ ਉਡਾਣ ਕਿੱਥੇ ਹੈ,

ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਬਹਿ ਕੇ ਅੰਮੀਏ ਉਡਾਰੀ ਕੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ,
 ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਸਵਾਰੀ ਕੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ,
 ਕੁੱਲ ਕਾਇਨਾਤ ਤੋਂ ਨਿਆਰੀ ਕੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ,

ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ

- ਸੰਗਮ ਅਰੋੜਾ (CRN: 2115127)

ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਇਹ ਉੱਡਣਾ ਬਿਮਾਰੀ ਕੀਹਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ,

ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਉਡਾਰੀ ਲਾਉਣੀ ਏ,
ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਕਰਕੇ ਸਵਾਰੀ ਆਉਣੀ ਏ,
ਮੈਂ ਉੱਚੇ ਆਸਮਾਨ ਤੋਂ ਜਹਾਨ ਤੱਕਣਾ,
ਵੇ ਸਾਨੂੰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪਿੰਜਰੇ ਚ ਕੈਦ ਰੱਖਣਾ??

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਹਾਂ

-ਦਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਡਾਬਾ (CRN: 2104901)

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਹਾਂ
ਆਰੀਆ ਦਾ ਸੀ ਸਮਾ ਉਹ,
ਜਦੋਂ ਜਨਮ ਮੇਰਾ ਹੋਇਆ।
ਉੱਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਮਿਲੀ ਮੈਨੂੰ,
ਚਿੱਟੀ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੇ ਬੁੱਕਲ ਚ ਲੁਕੋਇਆ।
ਠੰਡੀ ਚੱਲਦੀ ਮੇਰੀ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹਵਾਨੇ,
ਮਨ ਕਈ ਸੰਤ ਪੀਰਾਂ ਦਾ ਮੋਹਿਆ।
ਮੇਰੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਜਨਮ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ।
ਕਈ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਪੀਰ ਭਾਗ ਮੈਨੂੰ ਲਾਏ।
ਪਰ ਕਈ ਭੈੜੇ ਲੋਕ, ਕਰਨ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਆਏ।
ਕਰ ਜੁਲਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਬੱਚੇ ਮੇਰੇ ਮਾਰੇ।
ਫਿਰ ਇਕ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਖਾਤਰ ਪੁੱਤ ਸੀ ਆਪਣੇ ਵਾਰੇ।
ਇਕ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸੀ ਹੋਇਆ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰ ਤੱਕ ਜੜਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਬੋਈਆਂ।
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਉਹ ਪਾਰਸ,
ਕਿਸੇ ਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਹੋਈਆਂ।
ਫਿਰ ਕੁਝ ਵਪਾਰੀ ਹਿੰਦ ਨੂੰ ਕਰ ਗੁਲਾਮ ਗਏ,
ਧਰਤੀ ਮੇਰੀ ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਈ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗਏ।
ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਹੋਗਿਆ,
ਮੈਂ ਬਿਰਧ ਹੋ ਚੱਲਾਂ।
ਭਾਈ ਗਏ ਵਿੱਛੜ ਮੇਰੇ ਤੋਂ,
ਮੈਂ ਕੱਲਾਂ ਹੋ ਚੱਲਾਂ।
ਦੇਖ ਅਵੱਸਥਾ ਮਾੜੀ,
ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਵੀ ਕਪੁੱਤ ਹੋ ਚੱਲੇ।
ਜਿਸ ਮਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਅੰਨ,
ਉਸ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਪਰਦੇਸੀ ਹੋ ਚੱਲੇ।
ਅੰਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ ਮੈਂ,
ਪਰ ਦੇਖ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਕਿਸਾਨ ਫਾ ਹੋ ਟੰਗਿਆ।
ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਗੱਭਰੂ ਮੇਰਾ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਦਾ,
ਅੱਜ ਚਿੱਟੇ ਨਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ।
ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਦਮ ਨਸਿਆਂ ਮਾੜੇ ਨੇ,
ਪਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਚ ਰਹੁੰਗਾਂ।
ਸਧਾਰਨ ਆਪਣੇ ਹਾਲਾਤ, ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਕਈ 'ਤਕਸ਼ਿਲਾਂ' ਮੈਂ ਲਾਉਂਗਾ।
ਲੱਖਾਂ ਕੰਡਿਆਂ ਚ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਖੜਾਂ,
ਮੈਂ ਉਹ ਗੁਲਾਬ ਆਂ।
ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਡਟਿਆ ਖੜੂੰ,
ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਹਾਂ।

ਬੰਦਿਆ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਤੂੰ ਮੰਗ ਕੇ ਦੇਖ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਵੰਡਕੇ ਦੇਖ ।
ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੂੰ ਜਾਂਦੇ ਜੰਗ ਤੇ ਦੇਖ,
ਓਹਨਾ ਦੀਆਂ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਤੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇਖ।
ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉ,
ਕਦੇ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੁਛ ਮੰਗ ਕੇ ਦੇਖ ।

ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖ,
ਓਹਨਾ ਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਛ ਮੰਗਦੇ ਦੇਖ।
ਹਰ ਵਕਤ ਆਪਣੇ ਤੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਉਡਾਉਂਦਾ ਰਹਿਨਾ ਬੰਦਿਆ,
ਕੁਛ ਓਹਨਾ 'ਚ ਵੀ ਤਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇਖ।

ਜੇ ਤੂੰ ਕੁਝ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ,
ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ।
ਹਾਰੀ ਨਾ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਦੇ,
ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਵਰ ਕੇ ਦੇਖ ।
ਰੁੱਕਦਾ ਕਿਉਂ ਆ ਜਿੰਦਗੀ ਚ ਬੰਦਿਆ,
ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ,
ਕੁਛ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਤੂੰ ਬਣਕੇ ਦੇਖ ।

ਦੁਨੀਆ ਦੇਖੇ ਰਾਹ ਤੇਰਾ,
ਅਜੇਹਾ ਕੁਝ ਤੂੰ ਬਣਕੇ ਦੇਖ।
ਸਭ ਹੋਣ ਪ੍ਰੇਰਤ ਤੇਰੇ ਤੋਂ,
ਅਜਿਹਾ ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਦੇਖ।
ਪੈਸੇ ਦੇ ਧਨੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ,
ਦਿਲ ਦਾ ਧਨੀ ਤੂੰ ਬਣਕੇ ਦੇਖ ।
ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਬੰਦਿਆ,
ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਰਾਹੇ ਚਲਕੇ ਦੇਖ।

ਓਹਦੀ, ਹੀ ਤਾਂ ਜੋਤ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਨੇ ਸਾਰੇ,
ਕੀ ਗਰੀਬ- ਕੀ ਅਮੀਰ ਓਹਦੇ ਦਵਾਰੇ।
ਸਭ ਇਕੋ ਬਰਾਬਰ,
ਸਭ ਓਹਦੇ ਪਿਆਰੇ।
ਸਭ ਰਹਿੰਦੇ ਖੁਸ਼, ਜੋ ਓਹਦੇ ਭਾਣੇ ।
ਓਹ ਤਾਂ ਸਭ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਣੇ।
ਤੂੰ ਵੀ ਬੰਦਿਆ ਓਹਦੇ ਭਾਣੇ 'ਚ,
ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੰਗ ਕੇ ਦੇਖ ।
ਜੇ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਹੀ ਆ ਨਾ,
ਤਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਤੂੰ ਮੰਗ ਕੇ ਦੇਖ।
ਸਭ ਦੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਤੂੰ ਮੰਗ ਕੇ ਦੇਖ।

ਵਲਵਲੇ

ਪ੍ਰੋ. ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਮਕੈਨੀਕਲ ਵਿਭਾਗ)

ਜਾਵਾਂ ਤਾਂ ਜਾਵਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਰ ਥਾਂ ਲੱਗੇ ਪਰਾਇਆ,
ਸੁਣਾ ਤਾਂ ਸੁਣਾ ਕਿੱਥੇ ਹਰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੁਣਾਇਆ,
ਰੌਲਾ ਤਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾਵਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਮਾਰੇ ਤਾਨਾ,
ਤੱਕਾਂ ਤਾਂ ਤੱਕਾਂ ਕਿੱਥੇ ਹਰ ਜੰਗਲ ਮੋਹ ਮਾਇਆ,
ਸੋਚਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਾਂ ਕਿੱਥੇ ਮਨ ਬਹੁਤਾ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ,
ਅਖੀਰ ਚੁੱਪ ਹੋ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਤੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸੁਣ ਪਾਇਆ,
ਤੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਸੁਣ ਪਾਇਆ।

ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ

- ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ (CRN: 2216022)

ਪਿੱਪਲੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਇਕ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਾ,
ਭਾਵੇਂ ਲੱਖ ਛਣ-ਛਣ ਕਰੀ ਜਾਵੇ,
ਤੇਰਾ ਦੱਸ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਜਾਣਾ,
ਅਸੀਂ ਕੀ ਦੇਖਿਆ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ, ਕੀ ਜਾਣਿਆਂ ! ਕੀ ਰੱਬ ਦੇ ਰੰਗ ਨੇ,
ਕਿਸ ਜਿੰਦਗੀ ਤੇ ਤੂੰ ਮਾਣ ਕਰੇ,
ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣੀ,
ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਉਂ ਕੇ ਦੇਖ ਜਿੰਦਗੀਏ, ਫਿਰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦੇਖ ਜਿੰਦਗੀਏ,
ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੀ ਮਕਸਦ ਤੇ ਕੀ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਨੇ,
ਕੀ ਸਹੀ ਤੇ ਕੀ ਗਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ,
ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਤੂੰ ਜਰਾ ਸੋਚ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖ,
ਕੱਚੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੁਤਲਾ,
ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਘੜ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖ,
ਚੰਗਾ ਘੜਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ
ਸਿਰਜਿਆ,
"ਜੀ ਜੰਤ ਸਭ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰੰਗ" ਦਰਜ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ,
ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਉਚਾਰਿਆ,
ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖ, ਕਦੇ ਪੁੰਨ ਪਾਪ ਦੇ ਚਕਰ ਉਲਝਾਉਂਦੇ,
ਜੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ,

ਕਦੇ ਟਿਕਦੀ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ,
ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲੇ,
ਕਦੇ ਦਿਖਾਵਾਂ ਚਰਨਸੀਮਾ ਤੇ ਬਹਿੰਦਾ,
ਉੱਪਰੋਂ ਦਿਖਾਵੇ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ,
ਅੰਦਰੋਂ ਉਸਦਾ ਧੁੰਮਾਂ ਕੱਢਿਆ ਹੁੰਦਾ,
ਇਹ ਬੇਕਾਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਿਉਂਕ ਵਾਂਗ ਖਾ ਜਾਂਦੇ,
ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਜਾਂਦੇ,
ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣੋ,
"ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ਬਿਕਾਰੁ ਸੰਸੇ ਮਹਿ ਤਰਿਓ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ॥ ਜਿਸਹਿ ਜਗਾਇ
ਪੀਆਵੈ ਇਹੁ ਰਸੁ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤਿਨਿ ਜਾਨੀ ॥੨॥"

ਇਹ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚਲਾ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖ ...

ਬਾਪੂ

- ਸੰਗਮ ਅਰੋੜਾ (CRN: 2115127)

ਅੱਜ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਲਿਖ ਉਸ ਬਾਰੇ ,
ਜੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਉਸ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚ ਕੁਛ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਚਾਰੀਦਾ ,
ਜੀਹਦਾ ਬਾਪੂ ਹੀ ਓਹਦਾ ਯਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।

ਕਈ ਦੁੱਖ ਆਂਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤੇ ,
ਪਰ ਅੱਗੇ ਹੋਕੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਲੈਣ ਆਲਾ ,
ਬਾਪੂ ਖੜਾ ਬਣ ਪਹਾੜ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਮਾਂ ਵਰਗਾ ਲਾਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ,
ਪਰ ਰੱਬ ਵਾਂਗ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਚ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਸੱਚੀ ਬਾਪੂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਸੱਚੀ ਬਾਪੂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।

ਬਾਪੂ ਦਾ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ,
ਰਿਸ਼ਤਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਬਾਪੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਓਹਨਾ ਲਈ ,
ਸਭ ਕੁਝ ਅਧੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਹਾਗ ਚ ਵੀ ,
ਬਾਪੂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਲੱਭਦੀਆਂ ਨੇ ।
ਇਹਨਾ ਨੂੰ ਬਾਪੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ,
ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਫਿੱਕੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਨੇ ।
ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਤ ਕਪੁੱਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ,
ਪਰ ਧੀਆਂ ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ,
ਹਰ ਸਾਹ ਚ ਕੈਦ ਰੱਖਦੀਆਂ ਨੇ ।

ਬਾਪੂ ਲਈ ਵੀ ਪੁੱਤ-ਧੀ ,
ਏਕੋ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਦੋਨਾਂ ਚ,
ਓਹ ਇਹਨਾ ਮਹਾਨ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਕਈ ਧੀਆਂ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ,
ਬਾਪੂ ਦਾ ਨੱਕ ਵਡਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ।
ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਆ ਓਹਨਾ ਧੀਆਂ ਤੇ ,
ਜੋ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ,
ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਠੁਕਰਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ ।
ਧੀਆਂ ਲਈ ਤਾਂ ਓਹਨਾ ਦਾ ਬਾਪੂ ਹੀ ,
ਓਹਨਾ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਤਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਨਾ ਮੈਂ ਯਾਰੇ ,
ਸੱਚੀ ਬਾਪੂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।

ਜਦ ਵੀ ਦੇਖੇ ਖੁਸ਼ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ।
ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ,
ਖੁਦ ਭੁਗਤਾਉਂਦਾ ਆ ।
ਚਾਹੇ ਟੁੱਟੀ ਚੱਪਲ ਹੋਵੇ ਖੁਦ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਚ ,
ਪਰ ਆਪਣੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ , ਬ੍ਰਾਂਡੇਡ ਕਪੜੇ ਦਵਾਉਂਦਾ ਆ ।
ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆ ਓਹ ,
ਜੋ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ,
ਖੁਦ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਕਰਜ਼ਿਆ ਚ ਹੀ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਆ ।
ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਭ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ,
ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਯਾਦ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਆ ।

ਲੋਕੇ ਬਾਪੂ ਦੀ ਅਹਮੀਅਤ ਉਹਨੂੰ ਪੁਛੋ ,
ਜੀਹਦਾ ਬਾਪੂ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਜੇ ਮਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਆ ਲੋਕੋ ,
ਤਾਂ ਬਾਪੂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਆਪ ਹੁੰਦਾ ਆ ।

ਜ ਪੁੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚ ਮਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੀ ,
ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ,
ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਆਪ ਹੁੰਦਾ ਆ ,
ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਓਹ ਸਾਡਾ ਬਾਪੂ ਯਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਓਹ ਸਾਡਾ ਬਾਪੂ ਯਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।

ਤਾਹੀਂ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੰਗਮ ਨੇ ਯਾਰੇ ,
ਬਾਪੂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।
ਬਾਪੂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਟਾਰ ਹੁੰਦਾ ਆ ।

ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ

- ਭਵਨੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੂਰ (CRN: 2130024)

ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨਾ, ਦੇ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਮੋਬਾਈਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵਜਦੀ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਕ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ, ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਖ਼ਬਰ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ, “ਕਿ ਅਚਨਚੇਤ ਇਹ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ? ”ਮੈਂ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਦੇ ਜੋੜੇ ਕੱਪੜੇ ਲਏ ਤੇ ਬੱਸ ‘ਚ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਸੀ। ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੌਹਲੇਧਾਰ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਬੱਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਰੌ-ਰੌ ਕੇ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਹਸਾਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ‘ਹੋਵੇ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ?’ ਮਾਂ ਦਾ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਜੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਰਾਬਰ

ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਉਮਰ, ਉਸਦੇ ਦੋ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਾਹ-ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਉਸਨੇ ਹੀ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਸਭ ਰਸਮਾਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਤੀਸਰੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਵਿਦਾ ਲੈਣ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਰੋਕ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਫੁੱਲ (ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖ) ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਨ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਕਲ ਆਵਾਂ ਤੇ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਾਪਿਸ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਸਮਾਂ ਲੰਘਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਫੁੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ-ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦੀ ਚੀਜ਼, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ; ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੀ

ਉਸਨੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਗਰਬਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਜਿਸਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਚਨਚੇਤ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਘਰੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ, ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਭ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਪਇਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਗਰਬਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਮੁੜਿਆ ਤੇ ਰੌਦਾ ਹੋਇਆ ਆਖਣ ਲੱਗਾ, “ਮਾਂ, ਆਜਾ ਚੱਲੀਏ, ਚੱਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਚੱਲ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂ, ਚੱਲ ਹੁਣ ਤੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੱਡ ਕੇ ਆਵਾਂ, ਆਜਾ ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਚੱਲ ਹੁਣ। ” ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੌਦਾ ਹੋਇਆ, ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦਾ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ “ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ” ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਧੂ ਮੁਸੇ ਵਾਲੇ ਲਈ ੨ ਲਾਈਨਾਂ

-ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ (CRN: 2217029)

1. ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਚ ਕਰਕੇ ਤਰੱਕੀ ਏਨੀ, ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਤੇਰਾ ਇਸ ਜੱਗ ਤੇ ਮਹਾਨ ਨੀ, ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ ਲਾਹਨਤਾਂ ਵੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਤੇਰੇ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰ ਕਰ ਰੌਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਜਹਾਨ ਨੀ, ਪਿੰਡ ਤੇਰੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਨੇ ਮੇਲੇ, ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਵਿੱਚ ਓਥੇ ਲਗੇ ਤੇਰੇ ਬੁੱਤ ਨੀ, ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿਨਾਂ ਸਿਧੂਆ ਕੇ gne ਦਾ ਤੂੰ ਪੁੱਤ ਨੀ

2. ਸੀ ਦੁਨੀਆ ਗਵਾਇਆ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਗਵਾਇਆ ਇਕ ਹੋਣਹਾਰ ਪੁੱਤ ਨੀ, ਸੱਚ ਦਸਾ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਸਿਧੂਆ ਕਿ ਤੂੰ gne ਦਾ ਪੁੱਤ ਨੀ ਬਾਪੂ ਤੇਰਾ ਬੁੱਤ ਨਾਲ ਲੱਗ ਲੱਗ ਰੋਵੇ, ਖੌਰੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਖੇ ਗਿਆ ਏ ਸੁਭਦੀਪ ਪੁੱਤ ਨੀ, ਸੱਚ ਦੱਸਾਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿਨਾਂ ਸਿੱਧੂਆ ਕਿ gne ਦਾ ਤੂੰ ਪੁੱਤ ਨੀ

English Section

My Homeland

by Sahib Sehgal (CRN: 2014068)

The azure blanket above,
The snow fairy as white as a dove,
The crystal clear sparkling streams,
'The golden rays penetrating our beams,
The lush green Pine trees,
The cool, sweet sounding breeze to breathe.
Oe'r the lofty peaks,'
Screams the thunderous streaks.
The flower-decked valleys,
To which nature's beauty tallies.
Mellifluous songs of the nightingale,
Resounding all through the vale.
Pretty butterflies, birds and ducklings,
The neigh of the horses and the day begins,
Anew, afresh, full of delight.
Nothing more than a Heaven where I long to abide!!!

FORTITUDE

by Maherosh Viqar (CRN: 2130114)

She's the calibre to conquer;
to outshine all of you.
She bears beyond you ever could Man;
you've got no clue.
You see her walking;
however she's winged, she can fly.
She's the epitome of dignity;
it's you to whom I say Fie!
Learn from her the patience;
and how to survive a rage.
You would gloom roaming around;
she would bloom even in a cage
Only to her, you venture to confide;
she's your joy and your pride.
She's put vivid colours to your life;
without her, it would've run rife.

Story: FROG

by Ritika (CRN: 2229013)

A frog decided to reach top of the tree.
All frog shouted,
"It's impossible it's impossible ..."
Still frog reaches the top...
How...?
Because he was deaf...
And he thought...
Everyone was encouraging him to reach the top...
"Be deaf to negative thoughts if your aim to reach your goal"

BELIEVER

by Arshpreet Singh (CRN :2121021)

A gun cannot do anything,
Until and unless you click the trigger.
If you have an urge to play in money then,
You yourself have to become the gold digger.
So wake up your SOUL.
Realize your ROLE.
And hit with a headshot,
That so called "impossible" GOAL.
People will say bad for you,
As it is their chore.
But you should hungrily search
For more and more.
Seeing you succeed, haters will only cry.
But remember that a sparrow never teaches an eagle
to fly high.
What makes you rich is neither the iron ore;
Nor the money, in the pockets you bore.
But a STRONG CORE,
For sure.
Whenever life becomes blurry,
You need to adjust the clarity.
And always remember that,
"Divine is the quality of dexterity".

True Nature

by Divya Bhatia (CRN:1917125)

The nature is true in true words.
Not every word is understandable to everyone.
But word is true thing to make someone fool.
Someone can be a stranger
And stranger can understand much than our own
people.
Because they are totally strangers.
Nowadays people are selfish.
But selfish is Rhea Chakraborty, since she is beautiful
but of no use.
Beautiful heart lies in a true people.
But lot of people
Just show that they are true.
True and false judgments are made by the Ultimate
Judge - God.
God is blissful to everyone.
Is everyone blissful to have a mother?
Ahh! Mother;
The true responsibility lies in the father's heart.
A true heart has positive vibes.
Nature consists of abundance of positivity.
So that's why we can truly say,
Nature is true in true words!

SOB BEYOND DESOLATION

by Ekuspreet Singh (CRN :2115043)

Sob beyond desolation.
A symphony plays.
Despaired waves.
Mist conveys.
Sunlight greys.
Vision fades.

Solitude, it is.
A silent cry.
Mourn anigh thee.
It feels alive, yet empty.
Thine woe pries, past the glee.
But truth is why, it starts to bleed.

A weary cry, above the manic sooth.
Catechize you, it's painfully crude.
Bearing right, truth bestows the ruth.
Bethink the pain, banish the flu.

What filled couldn't fill, unfilled fills,
What somber couldn't achieve, joy anvills.
Inquest the core of treasured wills.
The ocean alee, wisdom instills.

TIME

by Ritika (CRN: 2229013)

You were the One
I wanted most to stay.
But time could not
Be kept it bay.
The more it goes,
The more it's gone,
The more it takes away.

I Will Fly

by Ritika (CRN: 2229013)

I am born with potential.
I am born with goodness and trust.
I am born with ideas and dreams.
I am born with greatness.
I am born with confidence.
I am born with wings.
I will fly, fly and fly.

A TALE OF LASS

by Divya Bhatia (CRN :1917125)

Let me tell you a tale
of a girl held captive in her head
smiling to the whole world.
And sulking at the corner of her bed.
She's insecure about her possessions.
She's not safe at her home place.
She holds out a hand to every needy
And screams in the silence, but nobody really cares.

Her life is not yet spared
of all the lies and fears lying recumbent.
Her very aplomb temper is retaliated
and her life turns into a convulsive event.

Yet she stands every day
smiling to the mirror -the world one.
Promising affirmations
And shining like a sun.

You think she's happy because she's smiling
but it's the easiest thing to do
If you looked a little closer;
her eyes weren't happy too!

She's dying to hear someone say
that she didn't need to try so hard
that she was perfectly enough
that she was pretty okay with bliss barred.

And if you dare to love her,
Let me tell you something.
You can't really go!

Grave

by Mansi (CRN: 2217047)

If words weren't this cruel!
If your heart must not be dressed like a dead!
I might not have to dig up your grave again
In the garden
Where roses often bled
Some things are left unspoken
Some poems are left unsaid
I wish some letters were never written
Some tragedies were easy to forget
I dug your grave a little deep
There I found some regrets
Inside them, I saw my poems smiling
Amidst the heart dressed like a dead.

Daughter And Father

by Khushpreet Kaur (CRN: 2215098)

Daughter and Father is a world's best bond ever
This is a bond which break never
For her father his daughter is a queen
And for daughter her father is a king always been
Father do everything for his daughter and tired never
He put his effort to fulfill all her wantsever
When her father is not with her, she feel unsafe And
when her father is with her, she feel safe For his
daughter her father is a friend
For his daughter's happiness he always bend

TEACHER

by Gursimran Kaur (CRN: 2215053)

Teaching is a noble profession.
It is the fact to acknowledge,
Without any question.
Teachers not only teach and impart knowledge,
But also inspire students to achieve.
Don't dishonour your mentors,
Because you never can repay their efforts.
Teachers always consider students their own children,
And help them 'being' human
If sometimes, they become strict,
Then it is only to make them hard work addict.
Teachers are spiritual guides,
Who always stands by their students' side.
Perceive your teacher's efforts.
Because they always work diligently,
By abandoning their comforts.

Funny Definitions

by Nishant Khanna (CRN: 2115093)

Doctor - A person who kills your ills with pills and you
with bills.
Dictionary - The only place where divorce comes before
marriage and success before work.
Life Insurance - A contract that keeps you poor so
that you can die rich one day.
Secret - Something a person tells everybody not to tell
anybody.
Etiquette - Learning to yawn with your mouth closed.
Experience - A name given to our mistakes.

Daddy's Queen

by Divneet Kaur (CRN: 2115039)

Right from the day she was born,
to the day she first time crawled,
He was there to make her bed;
he was there to feed her bread.
Whenever she cried, he made her smile,
like a cute butterfly.
To him she was a little queen,
to him she was everything.
The day she spoke "daddy" for the first time,
tears of joy rolled down his eyes.
He was there to support her dreams;
he was there to make her queen.
Whenever she felt the heat,
He was there to motivate his queen.
Days passed,
he became old,
Wasn't able to take care on his own.
A girl was there to make his bed,
A girl was there to feed him bread.
A girl was there to laugh with him,
A girl was there to care for his little things.
She was there to take him to his morning walks,
she was there to make him feel warm.
To her he was a king.
To her he was everything.
And she was "daddy's little queen,"
Who was there to take care of his king!!

A Dream Shattered

by Ishpreet Singh (CRN: 2221058)

I yearned for someone to enter my life,
To love me deeply, as my future wife.
I hoped for someone to be by my side,
A partner to trust, in whom I could confide.
But my dream was shattered, broken, and bent,
And my heart ached with deep discontent.
Like a fruit on the tree, I was left to rot,
With no one to hold, to love, or to dot.
I tried to return to the world of dreams,
But the memories of loss burst at the seams.
I long for a friend, a kindred spirit to share,
A connection of souls, with whom I can dare.
May the dream come alive, may the hope not die,
May the future be bright, with a true ally by my side.

FREEDOM FIGHTERS

by Prabhkamal Singh (CRN: 2116047)

Some call them martyrs, some call them traitors
But they were the ones who ripped down the haters

They struggled hard and sacrificed their lives
They didn't care for their parents, children or wives

They fought bravely against the law
They polished themselves and got rid of their flaws

They made us rulers from the slaves
And put themselves into the graves

As child, the Bhagat Singh, sowed the guns
And after becoming freedom fighter, he made British
government run

We should bow our heads in front of those heroes
Who got killed for their motherland without any ego

It's our duty to be India's pride
Because some great people rode deadly ride

Respect your country and its flag
Because one day your country will pay you back

But nowadays politics ruined the freedom
It made our country a fighting region

Everyone here is after wealth
No one cares about Mother India's health

People nowadays snatch, steal and rob
And kill the girl child in the womb

Nowadays people know little about history
And for them the story of independence is still a
mystery

Always speak truth and do good deeds
And avoid lust, jealous and greed

It's true that money makes the mare go
But it doesn't help your country to grow

Only we can make India shine
So work hard and don't whine

Your life is limited, make it count
Work in silence and let your success make sound

BEING APART

by Prabhkamal Singh (CRN: 2116047)

People will bite behind your back,
They will try to find your crack

They will seem as sweet as sugar,
But from within they are like a loaded Kruger.

Everyone needs money for life
To educate his children, to buy to his wife.

Then why they say successful people are greedy,
If without the money everyone will be needy?

They say life is more than wealth,
It's also more than to struggle with bills and to
Struggle with health

Have courage in your heart to be unique,
And put your limits on their peak
Don't pay attention to what people say,
Just start your work after a short pray
To poke you, to mock you they will try their best
But they will start to follow you after your success

You just have to achieve your Aim
And to write your name on the walls of fame

Gather your strength to endure the worst,
And break all records with the force of burst

People will try to pull you down,
But it's worth to spend your time for that precious
crown.

This is all I want to tell. Because without any desire,
life is a living hell

TEACHER

by Nishant Khanna (CRN: 2115093)

A teacher is like a candle,
Illuminating a student's life.
Making a student's future
Bright, bright, and bright! God is my maker.
But you are my guide.
My parents gave me life; you taught me how to lead
my life.

For I know to differentiate
Between the right and the wrong.
You have shown me the real light.
The credit goes to you
- My lighthouse.

My Broken Heart

by Anonymous

MY BROKEN HEART
SHE HIT IT HARD,
IT FELL APART
SHE WILL NOT MEND IT THOUGH SHE CAN FOR
ONLY SHE CAN CURE EACH PART
MY BROKEN HEART,
IT FEELS THE PAIN SINCE IT WAS MANGLED, TORN
AND SLAIN BY HER...
WHOSE LOVE IS BEYOND COMPARE
ENSLAVED IT WITH MY WILL AND BRAIN
MY BROKEN HEART,
IT CANNOT HEAL THOUGH IT CAN BEG AND CRAWL
AND KNEEL AND FAIL TO LOVE WITHOUT HER LOVE
BUT FALTER, SPLINTER, CRY AND REEL MY BROKEN
HEART DOES WEEP AND WAIL AND LOVE BEYOND
THE HUMAN SCALE AND LONG AND PINE AND
YEAM EACH DAY MORE THAN THE DRUNKARD FOR
HIS DAY

Longing for Love

by Anonymous

THE DAYS ARE STILL EMPTY AND THE NIGHTS ARE
SO SLEEPLESS
HOW TO FORGET THOSE MEMORIES
IS THE REAL KIND OF STRESS
I MISS U EVERY MINUTE WITHOUT YOU IT FEELS LIKE
AVOID
THINKING OF YOU KILLS ME HOW SHOULD I AVOID
I KNOW YOU DON'T EVEN THINK OF ME EVEN THOSE
EYES ALSO LIED YOUR EVERY PROMISE IS A SORRY
NOW AND EVEN MY EVERY HOPE IS DESTROYED
I CANT EXPLAIN WHAT I FEEL I AM STILL ON THE
SAME WAY
EITHER STAYING WITH THE MEMORIES OR LETTING
THEM FADE..
IS GOING TO HURT ANYWAY
EVERY TEAR HAS YOUR NAME
YOU ARE IN EVERY THOUGHT
IT FEELS SO HEAVY TO CARRY THE EMOTIONAL
SACK JUST TO LOVE ME BACK.
I WISH U WERE HERE JUST TO LOVE ME BACK
JUST TO LOVE ME BACK...

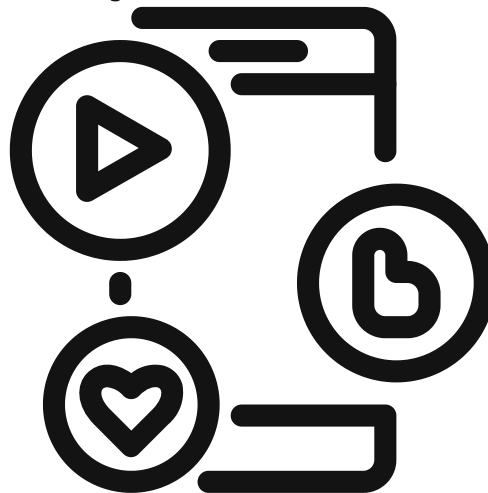
Social Media Has Improved Human Communication

by Ansh Jindal (CRN: 2216003)

Social media is no new word for anyone these days. Everyone is carrying it in one's pocket, hands, bag etc. Imagining life without social media is like getting stuck at an island without anything.

Gradually our lives have become so much dependent upon social media. With a single click a news goes viral, communication reaches to millions of people, orders are placed etc and what not! Think of anything and you will find over it. Social media has impacted various aspects of human life and it has a great influence on communication and human interaction. We are now able to interact with thousands of people all around the world. Gone are those days when we needed to wait for months to talk with someone

who was far away from us. Now we are just one WhatsApp or a skype call away.

During pandemic times, social media played a major role. It helped the people all over the globe. The feeling of farness was felt less. It also helped the people

getting various advantages during that time like telephonic/ video consultation from doctors, becoming master chefs of our houses by watching and learning from YouTube videos, creating content for entertainment, spreading information etc. Network building (LinkedIn) is another example of human communication via social media.

Social Media has enormously improved the human communication and has made our lives much easier and out of human imagination. Now our world revolves around social media whenever we want to connect with anyone. Hence, social media if taken into positive note, has proved to be boon for us.

Management in Modern Times

by Aplinder Kaur (CRN: 2228023)

The modern world is increasingly complex and fast-paced. To succeed in today's business environment, managers need to think strategically, be adept at problem-solving, and have strong leadership skills. They must also be able to communicate effectively and collaborate with others. Additionally, they must be able to manage change when it does occur effectively. The modern manager must be able to wear many hats and juggle many responsibilities. They must be able to think on their feet and make quick decisions. They must stay calm under pressure and maintain a positive attitude to succeed. The manager's role has changed significantly in recent years and will continue to evolve. The successful manager of today must be able to meet the challenges of the modern business world head-on. In the traditional sense, management is often thought of as an individual occupying a role of power and authority over others. However, in recent years with the rise of knowledge workers - those who are self-directed and manage themselves - management has become more about a process that engages everyone rather than a role limited to those in power. This shift can be attributed to changing workplace dynamics in the modern, industrial-age organization - which are no longer formal hierarchies that assign specific roles to employees. With management now seen as a process that engages everyone it's important to remember that this definition is more inclusive and accounts for how work and responsibility have changed in recent years. When we think about management, the first image that comes to mind is a manager in a role of authority over others. However, with knowledge workers who manage themselves, management is seen as a process that engages everyone.

Therefore, when we define management as a role, we limit it to something that only refers to managers. This definition is not only restrictive, but it also needs to consider how work and responsibility have changed. In organizations from the industrial era, employees had specific roles assigned to them in formal hierarchies. If partners can effectively communicate and work with each other, then management will be a balanced act of control. And if you can manage your boss, management involves much more than using your position of authority to control those who report to you. We do manage to get work done through employees,

but it's also much more than that. Today, we can manage ourselves, our time, and many other activities that don't require a formal managerial role or managing people. We should start not with the manager role but by seeing management as a process, and all employees can lead to see and define management for the 21st century.

In modern, post-industrial organizations, all employees need to manage. Self-managing teams use complex systems to help them manage their work, and precise performance measures are openly accessible.

Knowledge workers don't need to be told what to do; they often know better than their managers. These days, management can be best described as achieving goals that create the most value. To do this, you must be organized enough to identify the right goals and the best ways to achieve them. For example, you're managing your time whenever you set your priorities. Prioritizing means deciding which activities are most likely to achieve a specific goal and which tasks are the most urgent or essential. Management is like investing, allocating resources to get the best return - even if those resources are your own time, knowledge, and experience.

Everyone has personal and professional goals, and it's a fact that a managed approach to these goals will allow you to achieve more than if you were to try and achieve them without any structure or planning. Even employees who don't have anyone reporting to them regularly need to be able to juggle multiple tasks and meet deadlines. This is only possible if they take a proactive approach to managing their work and time. They can manage many things without authority over people or a management title. It allows us to silence the call to banish management. Complexity makes management all the more vital. Today's knowledge workers and teams are self-managing knowledge workers and teams. The role of the manager needs to change. There is often a call to get rid of managers, but this is a call to dismiss managers. We need to realize that managers are just as critical as management itself. Management has its supporters, but even some of its champions are helping to sustain its industrial-era image. In the latest book, *Managing*,

CONTROLLING

This function deals with the measurement and correction of performances of subordinates against the predetermined standards.

COORDINATION

It is a task of organizing people to perform a particular task

by working together properly.

Apart from this, management does the SWOT ANALYSIS to know where the business is performing not well and then finding a way to get the speed on track. Management includes managing the activities, decision making,

problem solving, design thinking, advertising, data managing, incentives, employee engagement, feedbacks, experimentation, innovation and whole lot of things.

So, this was all about management from my side and I hope you liked reading this article. Have a good day.

Impact of Social Media on Business

by Bhavanpreet Kaur (CRN: 2228009)

Social media has had a huge impact on how businesses find and communicate with their audiences. The popularity of social media has led to the opening of a new avenue – digital marketing, which uses different digital platforms to promote a product or service. Social media marketing is a part of the digital marketing umbrella that market products and services on social media platforms like Facebook and twitter. Popular brands like Citi Bank and Walmart have included social media marketing in their marketing plan. Simultaneously, many brands are contemplating adding digital marketing to their promotional and advertising strategies while most of them have already added it. There are many positive and negative impacts of social media on businesses, which are discuss later in the article. With more than 4.5 billion people using the internet worldwide, business organisations have found digital marketing a potential advertising tool that can help them reach their target audience effectively. Considering that 3.5 billion people (about half the world's population) are on social media daily, it's not surprising that 73% of marketers agree that social media is somewhat or very effective in their business strategy. And about 54% of customers use social media to research products. Social media can significantly impact on businesses that rely on growth through collaboration. Influencer marketing

is perhaps the most common form of collaboration and is also extremely effective; 65% of marketers say that their influencer marketing budget will increase in the upcoming year. However, social media is more than just a platform for influencer marketing. It also allows brands to frictionlessly collaborate and expand their audiences by simply sharing a post.

Additionally, posting of your product on social media frequently involves engaging videos and images that would help attract new customers to your company. This can be highly beneficial for your company because by exposing your content to a massive audience of people, you're drawing attention to the many essential facets of your company that visitors will find helpful. Social networks are so effective at increasing brand awareness, getting your brand out there, and increasing traffic to your website, it makes sense that such an impact could translate to

higher sales – especially with the help of social media advertising tactics. Furthermore, Companies everywhere are investing in social media because it's the best way to gather business intelligence. By identifying your target market through social networks, you can find the ideal customers for your business, which is where social media algorithms are essential. Social media marketing is a competitive industry that pushes everyone to do their best. It also encourages brands to work effectively and productively to attract maximum customer attention. Here's the impact of social media on different businesses in the past decade. Social media largely has a positive impact on the hospitality industry. The hospitality industry is a service industry that transports customers to a world of calm and peace. The industry functions on word-of-mouth publicity and the advent of social media have brought great prospects for the industry. Social media has increased rapidly due to the trust, influence, reputation, and relationship between the brand and the customers. Digital marketing is revolutionising the restaurant industry. It amplifies the restaurants' products and services to potential customers, yielding positive results. Social media marketing also helps build a brand image for restaurants striving to create a distinctive name in the industry. Digital marketing is revolutionising the

management thinker and author Henry Mintzberg equates management with the role of a manager, thus distorting the role and overlooking how non-managers manage themselves and their resources. We must eliminate the idea and custom of industrial-era management, not managers. As organizations grow to address new challenges, management must be reinvented and redefined as needed. Significantly, today's managers need to take the place of industrial-age managers rather than leaders. The way industrial-age managers operate is symbolized by a metaphor of

organization-as-person, where the "head thinks, and the hands do." This metaphor suggests that managers do all the thinking and managing. The negative perspective of employees as nothing more than unthinking cogs in a machine is an outdated and harmful way of thinking that needs to end. We only started disparaging managers in the 1980s, when Japan's success in North America ignited the call to replace these managers with leaders. Prior, management was regarded as a positive force in organizational life. But the 1980s bandwagon was a classic case of throwing out the baby with the

bathwater. When we empower and engage employees, we create a more productive and positive work environment for everyone involved. In the past, managers had a choice of styles: "theory y" or "theory x." But in the 1980s, the call to replace managers with leaders restricted managers to the "theory x" style while giving leadership the "theory y" style. This was done because we wanted leaders to take over the domain of managers and get work done through people. This left us with only one way to differentiate managers from leaders: through arbitrary style assignments.

MANAGEMENT: An Overview and How Is It Done

by Jaspreet Kaur (CRN: 2228014)

As we know, management is the art to do things. It is a very much important part of our daily life. A well management consists of how well one performs to achieve a simple or a difficult task.

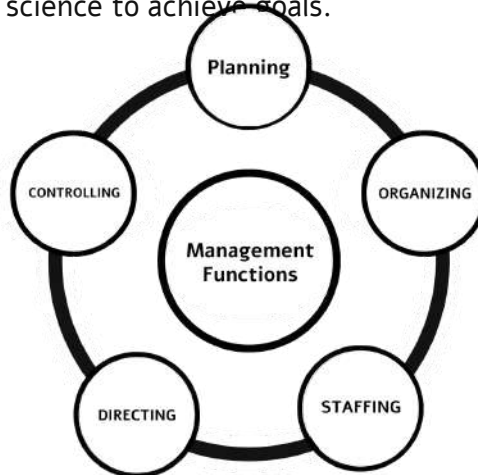
So, in this article I am going to discuss what exactly a management is and how it is done in an organization.

There were times when management was a simple task but with the passing of time and advancement of technology & human brain, now management became a different task. In an organization, there are many types of works which needs management like management related to planning, organizing, staffing, directing controlling and cooperation.

Management is not just a matter of issuing orders, measuring profits, preparing rules and regulations; it is bigger than all of this.

HOW MANAGEMENT IS DONE?
As experts say, "MANAGEMENT IS THE ART OF GETTING THINGS

DONE THROUGH OTHERS."Management is about managing every single task going on or will be going on in the organization. It is an art of doing things by applying the methods of science to achieve goals.

Management is needed in top level, middle level and lower levels of the business. Top level issues the rules and regulations and makes plans to achieve in future. Middle level acts as a communication tool between top level and low level of business. Middle level includes the managers who perform the activities of recruiting of the skilled persons to a job in which they can perform well. Low level consists of

supervisors who directly supervise the working force of the business organization.

To perform any task, there is a need of management which includes the activities like planning, organizing, staffing, directing, controlling and coordinating.

PLANNING

'A plan is a trap to catch future.'
Planning is a mental process which includes what task is to be done, how, when, where and by whom.

ORGANIZING

In this activity, the human and material resources are brought together to perform the assigned task.

STAFFING

This activity includes the recruitment of personnel, selection and development of employees through training.

DIRECTING

It is about the communication between all levels, subordinates and between superiors. It also includes motivating the employees and providing leadership.

restaurant industry. It amplifies the restaurants' products and services to potential customers, yielding positive results. Social media marketing also helps build a brand image for restaurants striving to create a distinctive name in the industry. Small businesses are reaping the benefits of social media. Additionally, the new platform has given small businesses a medium to interact with their customers and increase awareness about their products. It has also helped small businesses to build a peculiar brand persona among their target audience. Interestingly, entrepreneurs also use social media to connect with customers and

titillate them with umpteen offers and benefits. They also use social media marketing for creating product awareness and developing customer-brand relationships. The most negative impact of social media on business are; One of the major impacts of social media on business is the possibility of the company network being exposed to cyber threats such as malware. Cyber hackers can install malware through social media platforms which can be very unsafe for your business and potentially damage your organisation's networks or computers. If you are using social media at your workplace, then your colleagues will know about all aspects of your personal life

such as your behaviour, choices, activities and your privacy. So, it is better not to use social media at the workplace or with colleagues to keep your business relationships. There is a chance of increasing the vulnerability of the company, reducing confidentiality and image of the company when employees excessively carelessly use social media websites. Some employees post sensitive information on social media websites that would end up damaging the reputation of the company and reliability. Finally, we know that social media is good for our society but it also has some negative impact on our society. We have to carefully operate the social media websites.

CUSTOMER SERVICE

by Sucheta (CRN :2228046)

It's like food for stomach, giving your best service to customer helps in expanding your business more. When a customer treats well, they definitely want to come back and told about your business to several people. This is very simple service but plays an important role in the development of any kind of business. Great customer service means following practices like valuing customers' time, having a pleasant attitude, and providing knowledgeable and resourceful resources. It's your responsibility that they leave with satisfaction and not with doubts or with wrong mindset towards your business. According to a survey in 2020 from more than 1000 respondents to share three words they felt best described a good customer service experience. The winners were fast, helpful and friendly. Fast is about convenience, which is something customers love and even crave whether they know it or not. Convenience will set you apart from your competition. Helpful is about getting answers to questions and problems resolved. In the sales process, it's about being helped and not sold. there is big

difference.

A customer saying, "They are always so helpful," is far better than, "They never stop selling." Friendly is soft but important. We don't have to be best friends with our customers, but we do have to create a friendly and inviting experience. A big word that comes to mind—especially as we navigate through the COVID-19 pandemic—is empathy. That's a powerful part of a friendly experience. In today's world when everything is happening online, customer service can also be done online. For example, making people aware about any kind of new offers, asking their feedback, but it's also have a problem like it's business house responsibility not to bother customers with too many messages because this kind of act can make customer more frustrated and this will result in bad service. Whether you are a new business or old when a customer demand something or you do not have, it's your responsibility to still give them proper service Its not be like: we don't have It should be like: we don't have but we will bring for

you So that your service has deep impact and it helps in making them stay. To lose customer defection means to lose your blood. If the customer is dissatisfied, you should take action before that you lose that customer you can do some tasks like:-

1. Ask what they don't like, means their feedback and do the improvements.
2. If you also talk in rude way or failed to satisfy their demand apologize is good way.
3. Do not judge people on behalf of anything because definitely you treat them in that way and it's not a behaviour of a business house.
4. Make them believe that their problems are under review and you will definitely solve them
5. Treat them with some refreshments.

Customer feedback is essential for determining how customers feel about your products or services. It also gives your insight into what your competitors do extremely well and where they can improve, let's see 3 good ways for taking

feedback

1. Avoid Lengthy Surveys Many companies use lengthy surveys to gather customer feedback, some customers don't fill them out at all, as surveys are often tedious and time-consuming. Find an easier way to gather feedback from customers.
2. Solicit Honest Feedback Some customers embellish when providing written feedback, believing this tactic is necessary to receive the promised reward. Encourage customers to be as honest as possible when completing customer feedback forms. Assure customers they'll still receive a reward as promised, even if their feedback is negative.

3. Take Action Customer feedback is used to

measure customer satisfaction, so it's important to take it seriously. Consider which aspects of the customer experience you want to improve, and come up with a plan of action if multiple

If multiple customers have a similar complaint, fix the problem as quickly as possible. Regular customers pay attention to how quickly companies resolve issues, and fixing problems fast is the best way to retain customers and attract new ones. Don't wait for customers to complain about a product or service before engaging with them. Make the process of collecting feedback simple and even beneficial for customers, and do your best to take action to resolve issues and improve your business. In the end we can say good customer service is necessary to convert Customer into your regular customer, and customer is that power which can bring a business to high or low. So this concept is an important concept for a business house.

Authentic Life Is Living in the Present

by Kritika (CRN: 2091021)

"Be present in the moment." We've all heard it once before, but few people genuinely take it to heart.

You must embrace the present moment, ride every wave, and discover your eternity in each instant. When you are not in the present moment, you become a prisoner of time; your mind is drawn into the past, the future, or both. Your emotions are of the past: what was, what could have been, what you imagined happened versus what occurred. Or maybe you're thinking about the future: what will be, what could be, what might be, if...

Of course, it's normal to reflect on the past or daydream about the future. However, when our lives become increasingly dominated by ideas and emotions associated with previous experiences and probable future outcomes, being blissfully rooted in the present becomes

rarer and rarer. Living in the present does not imply that people are unprepared for what happens next in life. People who live in the now are also more motivated to get outside, go on adventures, and try new things. Living in the present moment appears to be one path to true happiness and peace.

Anyone's only asset is the moment. So why not live in the present moment? You can have a l

ot of fun! "We learn from our pasts," true, but when it comes to making decisions, we tend to regress to that harmful past place or result. So don't be concerned about the past, because it's gone. We should not relive the past, but rather forge a new route. Stressing about the future can derail you from your path. The future is your destiny, therefore don't worry about it, because tomorrow is never guaranteed. We just have this moment – this is all we have.

"Yesterday is the past, tomorrow is the future, but today is a gift," as the saying goes. That is why it is referred to as the "present." Life is governed by the law of change. Those who exclusively gaze to the past or the future will undoubtedly miss the present. Giving all to the now is true charity toward the future. So, live this minute as if it were your last, because life is unpredictable and short.

Behind Closed Doors: The Reality of Domestic Violence

by Supreet Kaur (CRN: 2221112)

Domestic violence refers to the violence and abuse which happens in a domestic setting like cohabitation or marriage. It is important to remember that domestic violence is not just physical but any kind of behaviour that tries to gain power and control over the victim. It can emanate from all walks of life, and it basically subjects towards a partner, spouse or family member. Women are the most common victim of domestic violence.

Women!? A mother, a wife, a sister and a lady but not being herself. A woman, being a homemaker, has no dreams! Is she safe in the society? Do you feel she is living a life of liberty! She has no right to dream especially after marriage. Women reside in such brutal conditions in society, especially, if we talk about rural areas. Some of the most common

causes of domestic violence are illiteracy and economic dependence on men folk. Uttar Pradesh has the highest domestic violence statistics in India involving crime against women at 56,083 followed by

Rajasthan at 40,738, Maharashtra at 39,526 and then West Bengal. Sociological behaviour and cultural factors like anger issues/aggressive attitude, poverty/economic hardship difference in status etc. are also

causes of domestic violence. There are many more factors leading to domestic violence like historical factors, religious factors, cultural factors and dowry. Domestic violence also has adverse effect on progeny; this could also put them under a lot of pressure which could affect their academics and, in some cases, can also deteriorate their future. Some children also suffer depression if domestic violence is going on in their house.

As India has already passed a bill against domestic violence, the current results on robustness of the issue will be useful to sensitize the concerned agencies to stringently implement the law. This may lead to more constructive and sustainable response to domestic violence in India for emancipation of women, protection of their health and well-being

The Pinnacle of Motorsports

by Gautam Murria (CRN: 2230031)

Formula 1, also known as "Pinnacle of Motorsport", is the most illustrious of all types of motorsports in the world. It is an open wheel one-seater car racing which is based on Aerospace and Automotive Engineering. The first Formula 1 race was the 1946 Turin Grand Prix in Italy. But the championship was suspended owing to World War II. Formula 1 was spawned in Italy by Marquis Antonio Brivio-Sforza, who was elected to represent FIA (Federation Internationale de l'Automobile) in 1946. The first championship was actually spawned in 1950 consisted of only six F1 races. However, now there are more than 20 races in solitary season throughout the year. The

championship is decided by points given as per at which position a driver has finished. Currently the points system gives points to

drivers finishing in top 10 as 25-18-15-12-10-8-6-4-2-1. There is an extra point for running a fastest lap (considering if the driver has culminated the race in top 10). The current points system was introduced in 2009. Before 2009, the point distribution was among top 6 positions as 10-6-4-3-2-1.

Every race is organised on Sunday on the basis of Qualifying Session on Saturday which is actually completing laps as fast as possible to get a fortified grid position for race. There is a myriad of renowned tracks on calendar namely Silverstone, Monza, Suzuka et al. There are 10 teams competing in Formula 1 Championship. Every team has 2 drivers and about 600-700 people working and managing the team. The driver who scores most points at the culmination of the season gets the WDC (World Driver Championship) and the team whose both drivers collectively score most points than any other team gets the WCC (World Constructor Championship).

Covid-19 Became Life Changer

by Saksham Sharma (CRN: 2215159)

Covid-19 Became Life Changer
Three Years ago everything was functioning well in the world, but on March 2020, an obnoxious virus named covid-19 entered and took the world by storm affecting everyone's lifestyle with its perilous repercussions and detrimental impacts.

A class 10th boy named Sushant, who was really sagacious and adept in academics, unfortunately scored very less marks and his overall score plummeted especially in Mathematics. He was in doldrums and demotivated. Everybody taunted him that he could not pursue non-medical which was his aim. His parents were stressed and it was also too embarrassing for him to face his kith and kin too. But, somehow, he was able to convince his parents that he

wanted to pursue his aim. But owing to so much pressure he couldn't score well in class 11th exams. Online teaching was also not of much help in those days. Then, next year (2021) came with a fresh, new motivation for him; he started preparation for IIT JEE exams and passed his exams with flying colours. But nobody knew what future had in store for him because, in April 2022, covid cases incremented with more terrible impact. Suddenly, a report came that his father and mother were tested covid positive which was a huge setback for him. Their lungs were critically damaged. That was very critical and crucial time for him to handle and then later on report came that he was also tested covid positive. But he didn't lose his hope and fought against the predicament and fortunately there was no loss to his family.

Surprisingly, after this situation he gathered more strength and he started his preparation from the beginning and he never looked back from then on. Because of self-belief, motivation and courage he cleared his JEE Mains exam. His relentless hard work and consistency paid off. He scored 254 rank in IIT which no one could even think of. All were exhilarated at his laudable achievement especially his parents who showed trust in their child. He, with his indomitable will power learnt to overcome challenges with ease and undaunted determination. This shows that how covid-19 transformed his life and taught him a lifelong lesson how to fight with adverse situation.

"The only reason a warrior is alive is to fight, and the only reason a warrior fights is to win.

Whales and Punjab, a forgotten history

by Saksham Sharma (CRN: 2215159)

The words "whale" and "Punjab" don't seem to have much relation to each other, one is a strictly marine animal which is incapable of surviving on land for long and prefers salty seawater while the other is a land having rivers but being miles away from the sea, the rivers too wouldn't be able to support such large animals. But what if I were to say that these two have history together or more specifically a prehistory, many people especially those of GNE would be surprised to hear this, the reason for this surprise is sadly due to the lack of awareness among them. In reality they should've been able to understand this if they would've thought about the natural wonders of Punjab besides its flowers, whose role in Punjab is vastly overemphasized when people think about nature. The truth is,

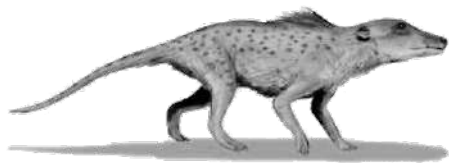
although these do make a part of the ecosystem, so do other organisms like animals and birds, which takes us to our main topic.. For it we must go back in time to Punjab roughly 50 million years ago in the Himalayan foothills. When we reach back, we find a peculiar cat sized animal named "indohyus" it is an animal that looks like a deer and is also related to it, but it has one major uniqueness i.e. its mouth which is more triangular and makes it look more like a dog than a deer. Although it ate plants, that was going to change soon. For now

indohyus

it found refuge in Punjab's rivers. Meanwhile its relatives in North America were fully carnivorous hoofed animals of the size of cows. Their sight would be terrifying especially when their jaws could crush prey like paper. However, as the climate changed and time passed on, it survived while its relative died out. But as indohyus followed the rivers downstream to the plains it started finding more and more fish so it started eating them and evolved into a family of larger animals called the "pakicetidae". They were wolf sized and would've looked very much like a dog. But with the passage of time, these animals kept going downstream and evolved into "ambulocetus" an animal which did everything a crocodile would while being a mammal. It was a very unique animal which was the

mammalian equivalent of the crocodile only to exist in Punjab, but is sadly not known to many Punjabis. Anyways, as ambuloctus continued its journey, it reached the coast and started to become more seal like and became known as "rodhocetus". It could stay in

pakicetidae

the seawater for a long time but still had to come back to land to give birth. But as time went on and as it reached the deeper seas, it became much larger than a crocodile and became fully aquatic, giving rise to early whales such as "dorudon" and "basilosaurus". Later

these whales would give rise to modern day whales like the blue whale, sperm whale and many more, out of which the blue whale is the largest animal to ever inhabit the earth, not even the largest of largest dinosaurs could rival its truly massive size. This tells us about the truly legendary legacy of Punjab's rivers which are sadly polluted these days with some news giving headlines such as "all fishes of Beas died due to pollution" very casually and people being indifferent towards them. If these rivers could help make a humble little animal the largest to ever inhabit the earth and by this large I do not mean large like an elephant but large so as the size of their hearts alone is comparable cars and tongue weighs as much as an elephant, think of what. these

rivers could give us if we were to use and conserve them instead of disregarding their problems as we do. I hope this helps change your mind from thinking about flowers only to some really ignored problems Punjab is facing right now

ambulocetus

because other countries go to great lengths to protect even the slightest bit of history and environment while many young minds of Punjab don't do much and plant a flower or two at most when asked to do something about the history and environment.

Adventure in a young life:

by Aryan Gupta (CRN: 2214006)

Once upon a time, there was a young boy named Tom who lived in a small village. Tom was always curious about the world outside his village and wanted to explore it. One day, he decided to set out on an adventure.

Tom packed a few essentials and set out on his journey. He walked for miles and miles, crossing mountains, rivers, and forests. As the sun began to set, Tom saw a small hut in the distance. He decided to rest there for the night.

When Tom entered the hut, he saw an old man sitting by the fire. The old man welcomed Tom and offered him a warm meal. As they sat by the fire, Tom asked the old man about his life.

The old man told Tom that he had once been a great explorer and had travelled to many distant lands. He showed Tom a map of

the world, which was unlike any map Tom had ever seen before.

The map showed strange and wonderful places, such as the City of Gold, the Island of Giants, and the Land of the Dragons. The old man told Tom that he had been to all these places and had many exciting adventures.

Tom was fascinated by the old man's stories and asked him if he could join him on his next adventure. The old man agreed and the next morning they set out on a journey together.

They travelled for many days, facing many challenges and obstacles. They crossed deserts, climbed mountains, and sailed across stormy seas. Finally, they reached the City of Gold.

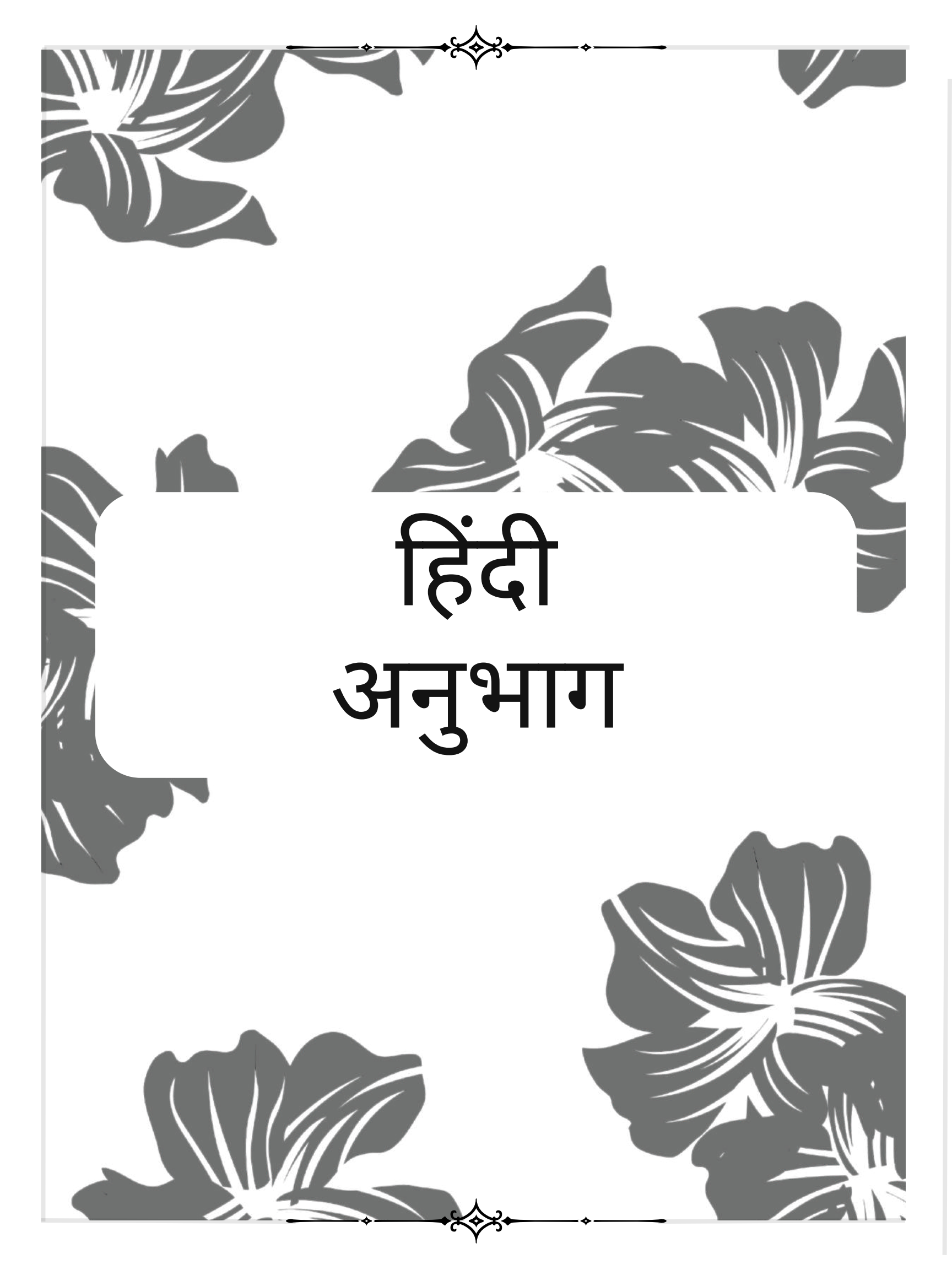
The city was more magnificent than Tom could ever have imagined. Its streets were

paved with gold, its buildings adorned with precious gems. Tom and the old man explored the city and met its people, who welcomed them with open arms.

After spending a few days in the City of Gold, Tom and the old man set out on their next adventure. They travelled to the Island of Giants and the Land of the Dragons, facing danger at every turn.

Tom returned to his village as a changed person. He had seen and experienced things he had never thought possible. He had discovered a world beyond his village, and it had opened his eyes to new possibilities.

Tom realized that there was a whole world out there waiting to be explored, and he couldn't wait to set out on his next adventure.

हिंदी
अनुभाग

क्या खत्म होगा जातिवाद.....

- धीरजपाल (CRN: 2130128)

आज प्रदेश ही नहीं बल्कि लगभग पूरे भारत में यह चीज बड़े प्रताड़ना के साथ चल रही है जो खत्म होने का नाम ही नहीं ले रही हम बात कर रहे हैं उन दलित, पिछड़े और आदिवासी समाज के लोगों की जो आज भी जातिगत भेदभाव का शिकार हो रहे हैं आज के इस आधुनिक युग में जहां लोग चांद पर पहुंच गए हैं वहीं ये दलित पिछड़े और आदिवासी लोग अभी तक ठीक प्रकार से स्कूल तथा विद्यालय तक नहीं पहुंच सके। इस जातिवाद को खत्म करने के लिए बहुत से महापुरुषों ने प्रयास किया परंतु यह समाप्त न हो सका। जातिवाद के जहर को आप इस प्रकार से समझ सकते हैं की अगर कोई छोटे समाज का आदमी पढ़ लिख कर आगे बढ़ जाता है तो हमारे समाज में उसे सामान्य

नजरिए से नहीं देखा जाता। अभी हाल ही में एक व्यक्ति की सिर्फ इसलिए हत्या कर दी गई क्योंकि उसने मूछ रखा था। एक बच्चे की इसलिए हत्या कर दी गई क्योंकि उसने उस मटके से पानी पिया था जिससे अन्य विद्यार्थी तथा शिक्षक पानी पीते थे। आज भी एक दलित व्यक्ति को शादी के वक्त घोड़ी पर चढ़ने का अधिकार नहीं है। क्या हमारा समाज इतना बुरा है की उसे सही और गलत का फर्क नहीं पता। क्या ये है हमारा समाज ?, क्या ये है हमारा आधुनिक भारत ?

पर.....

हमें बदलाव लाना होगा, हमें यह ध्यान रखना होगा कि उन्हें भी जीने का अधिकार है उन्हें भी महंगे कपड़े पहनना महंगी गाड़ियों में चलना और समानता से जिंदगी जीने का अधिकार है हमें इस जातिवाद नामक बीमारी को खत्म करना होगा। परंतु,

लेकिन आखिर कैसे.....???

मैं धीरज पाल अपने इस उवटचिल्लष्ट में सिर्फ इतना कहना चाहता हूं की ये जातिवाद जल्द से जल्द खत्म हो और सभी लोग समानता से जिंदगी जिए। क्योंकि हमें बनाने वाले उस परमात्मा ने जब कोई भेदभाव नहीं किया तो हम इंसान एक दूसरे से भेदभाव करने वाले कौन होते हैं।

खुशरहो

~रितिका (CRN: 2229013)

छोटी सी है जिंदगी ,
हर बात में खुश रहो।।

जो चहरा पास न हो,
उसकी आवाज़ में खुश रहो।।

कोई रूठा हो आपसे ,
उसके अंदाज़ में खुश रहो।।

जो लौट के ना आने वाले ,
उनकी याद में खुश रहो।।

कल किसने देखा है।।
आपने आज में खुश रहो।।

अंधेरा

~समृधि शर्मा (CRN: 2215160)

एक वक्त था जब अंधेरे से डर लगता था
अब तो वही अंधेरा अपना सा लगता है
बिना कुछ कहे ही सब जान लेता है
शायद इसलिए अपना सा लगता है
इस ने ही तो देखा है मुझे पागल की तरह हंसते हुए
पागल की तरह रोते हुए
शायद इसलिए अपना सा लगता है
एक वक्त था जब अंधेरे से डर लगता था
अब तो वही अंधेरा अपना सा लगता है

समय

~रितिका (CRN: 2229013)

वक्त तुम्हारा है।
सपने तुम्हारे है।
पूरे भी तुम्हें करने है।

माना डगर थोड़ी मुश्किल है।
मगर नामुमकिन नहीं।
करना यही है समय भी यही है।
चाहे तो सोना बना दो।
या सोने में बिता दो।।

शायरी

~राहुल कुमार (CRN: 2115108)

कभी पलकें कभी कालीन बिछाऊं मैं
अब न किसी शख्स के अस्क पे अस्क अस्क बहाऊं मैं
समंदर में ले जाकर फ़रेब मत करना ऐ नाविक
तू कहे तोह किनारे पर डूब जाऊं मैं।

राहें अंजान हैं हमसे
हम राहों से अंजान हैं
सुनसान सड़क है
उठ रहा तूफान है
इक तूफान सा हममें भी है
इक उफान सा हममें भी है
तोह चल दिए हैं
जिंदगी है यार
थोड़ा डर तो तुममें भी है।

माँ

~रौशन कुमार (CRN: 2217063)

स्थान भगवान से ऊपर तेरा ,
माँ ने ही बनाया है जीवन मेरा
क्या किसी ने कभी ऐसी कल्पना की होगी
नौ महीनो तक कोख में पालकर मुझे माँ,
ना जाने तुमने कितने कष्ट और पीड़ा सही होगी

हर एक खुशी को माँ तूने मेरी झोली में डाल दिया
मेरी हर एक जरूरत का ख्याल किया
कितनी खुश हो गयी थी , तुम जब मैंने अनजाने में ही
तुम्हारे मुँह में खाने का निवाला डाल दिया

महिमा तेरी है इतनी अपार
कि तुम्हारे बस एक कहने पर
श्री राम ने भी चौदह वर्षों तक
अपना घर द्वार और राज्यसिंहासन त्याग दिया

धन्य है वो वीर श्रवण कुमार जिसने अंतिम समय तक
अपने अंधे माँ-बाप की सेवा करते-करते
दशरथ के हाथों अपना प्राण दिया , अपने लाल के वियोग में माँ ने
दशरथ को पुत्र वियोग का श्राप दिया

माँ तूने मुझे अंगुली पकड़ के चलना सिखाया
हर एक समस्या से बचना सिखया
भले रह गयी खुद भूखी मगर
तुमने सबसे पहले मुझे खिलाया

भले आज मैं हो गया स्याना ब्र
पर फिर भी मेरे दिल में है , तेरे लिए प्यार वही पुराना
बस कहने से शर्माता हूँ
ना जाने भगवान ने मुझे इतनी जल्दी क्यों बना दिया स्याना

मुझे आज भी याद है
मैं तेरी गोद में फूट - फूट कर रोता था
तेरी लोरी को सुन - सुनकर
रोज़ रात को सोता था

तूम ही तो मेरी अपनी हो
माँ ना जाने तुम कितनी भोली हो
अगर हो जाऊ अल्प समय के लिए भी दूर
तुमसे अलग मुझे तू याद कर - कर के रोती हो

तेरी कोख से जन्मा लाल भारत माता की रक्षा करता है
अगर दुश्मन की लग जाये गोली तो
ना जाने तू कैसे सोती होगी
गोली भी तेरे लाल को भेदने से पहले एक बार जरूर रोती होगी

मंजिल

~खुशप्रीत कौर (CRN: 2215098)

मंजिल दूर है लेकिन तू आगे बढ़ता रह,
मेहनत से अपनी मंजिल की ओर सीढ़ियाँ चढ़ता रह ।

अब हो सकता है लोग मज़ाक उड़ाएं देखकर तेरी ओर,
लेकिन जब सफल होगा यही लोग भागे आयेंगे तेरी ओर।

रास्ते में रुकावटें आयेंगी तुझे ही होगा उन्हें पार करना,
माना हिंसा गलत है ; लेकिन अपने हक के खातिर तुझे ही होगा वार
करना ।

माना मंजिल पर पहुंचना इतना आसान नहीं ; लेकिन नामुमकिन भी
नहीं होता ,
अगर मेहनत करेगा तो सब कुछ है मुमकिन होता।

मज़दूर

-दीया बवेजा (CRN:2215036)

हर आदमी करता है एक दूसरे के नीचे काम,
जिसे हम देते हैं मज़दूर का नाम॥

मेहनत करने में नहीं आनी चाहिए शर्म,
क्यों मेहनत करना ही है हर इंसान का धर्म॥

छोटा काम ही बनाता है इंसान को बड़ा,
अगर हर मेहनत करने वाले का इरादा हो कड़ा॥

मज़दूर के खून पसीने का समझो अर्थ,
न करो उनकी कोशिश को व्यर्थ॥

मज़दूरों को देना चाहिए सम्मान,
क्यों कि वह है हमारे देश की शान॥

हमारे देश की उन्नति में है मज़दूरों का हाथ,
अगर मज़दूर न होते तो कौन देता हमारा साथ॥

हर कोई मज़दूर ही कहलाता है,
चाहे अनपढ़ हो या पढ़ा लिखा,
वो मेहनत करके ही कमाता है॥

अगर नहीं मिलेगा मज़दूरों को सम्मान,
तो कैसे होगा हमारे देश का निर्माण॥

माँ तेरी याद !

~शिवम कुमार पांडेय (CRN: 2217063)

माँ मुझे आदत है - तेरे प्यार कि.
मुझे दुलारा क्यों हैं.
मैं बुरा ही अच्छा था सुधारा क्यों है,
दुनिया बहुत बुरी हैं मुझे गोद से उतारा क्यों है।
माँ तूने तो आदेश पथ पर चलना सिखाया
दुनिया ने तो दुखद रवेया दिखाया ।
याद है न मैं अंधेरे से कैसे डरा करता था,
बस एक तेरे ही निवाले से तो पेट भरा करता था।
लोग जलते हैं, मुझसे दुत्कार भी देते हैं,
हम रोकर कभी - कभी "माँ" पुकार भी लेते हैं।

अब दुनिया की इन ठोकरो से यूँ ही लड़ा करता हूँ
जब भी तेरी याद आती हैं, होठों पर मुस्कान - आँखों में आँसू
भरता हूँ,
माँ सच कहूँ तो, अब - नित जीवन के संघर्षों से टूट चुका हूँ,
तेरे पावन प्रेम के आगे झुक चुका हूँ।
अब हृदय हमारा तरस चुका है, पाँव तुम्हारे छूने को,
सब्र का मईया बाँध टूटा अब, लौट के वापस आने को

औरत

~ऋतिक सिंह रावत (CRN: 2221094)

मैं औरत की क्या तारीफ करूँ, हर इंसान औरत का जाया है। मैंने
माँ अपनी के रूप में, हर बार भगवान को पाया है।

एक औरत मेरी दादी माँ, जिनके कारण मेरे सिर पे पिता का साया
है। अपने कंधे पर बिठा के, सारा जहां जिसने घुमाया है।

एक औरत मेरी बड़ी बहन, जिसके साथ बचपन बिताया है। जब
गलती पर मार पड़ती, हर बार उन्होंने बचाया है ।

एक औरत हमारी बेटियाँ भी ।

जब बनाने वाले ने नहीं फ़र्क करा, तो तुम क्यों फ़र्क करते हो। बेटियाँ
तो भगवान का रूप होती है, भला तुम क्यों नहीं इनको समझते हो।

आज भी समाज में कुछ प्रथा चलती आ रही है। जन्म लेने से पहले
ही, क्यों बेटियाँ मारी जा रही हैं। रोज़ होते हैं कत्ल बेटियों के ये
खबर अखबार में आती है। आज भी गुलाम हैं लोग छोटी सोच के,
कुछ कुरीतियाँ चलती आ रही हैं।

हर घर में औरत होती है. औरत घर का सरमाया है। फिर पता नहीं
समाज ने क्यों इन्हें बोझ बताया है।

माँ

~ऋतिक सिंह रावत (CRN: 2221094)

माँ यकीनन महान होती है,
धूप में वो सायेबन होती है ।

उसका हर बोल ईश्वर का आशीर्वाद है,
माँ खुदा के समान होती है।

माँ की कुदरत में है काशी और काबा,
माँ इस जहान या उस जहान होती है।

और कैसे भूल जाते हैं बच्चे बड़े होकर उसे, जो बचपन में उनकी
जान होती है ।

माँ यकीनन महान होती है.....

प्यारी माँ

~गगनजीत कौर (CRN: 2215040)

जिसकी बातों में हमेशा दुआएँ भरी हों ,
वो है माँ के होठ

आँसू बहाकर जी हल्का हो जहाँ ,
वो जन्नत है माँ का गोद

हम सब पहली ठोकर जिसके पेट पर मारते हैं ,
फिर भी जो मुस्कुराती है और तमाम उम्र सिर्फ हमें ,
सही-गलत का फ़र्क ही नहीं सिखाती कई ठोकरो से बचाती है ,
यूँ ही नहीं माँ इस दुनिया में भगवान कहलाती है

मेरी माँ

~कविता रानी

मैं जब भी इस धरती पर आऊँ
बस मेरी माँ की ही गोद पाऊँ
तुझे छोड़कर माँ में कहीं न जाऊँ
हर जन्म में तुझे अपनी माँ पाऊँ
तेरा प्यार मरहम है माँ
जो मेरे सारे ज़ख्म भर देता है
तेरे रहने ही से रोशन मेरा जहां है
तूने मेरे खातिर ना जाने कितने
गमों को सहा है!